

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR

İlham

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

№ 038 (6238) 27 fevral 2021-ci il. Qiyməti 40 qəpik

"Əlinçə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

İlham Əliyev: "Ermənistandakı böhran bizim planlarımıza təsir edə bilməz"

Prezident İlham Əliyev yerli və xarici media nümayəndələri üçün mətbuat konfransı keçirib

Bax 3

Mehriban Əliyeva: Xocalı soyqırımı kimi faciələr unudula bilməz

Bax2

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva rəsmi "Instagram" səhifəsində Xocalı soyqırımının 29-cu il dönmü ilə bağlı paylaşım edib.

Əli Əhmədov: Xocalı bizim qan yaddaşımızdır

Bax 9

Xocalı soyqırımı Azərbaycan tarixində ən böyük faciədir. 44 günlük Vətən müharibəsindən qalib çıxan Azərbaycan xalqı Xocalı faciəsinin qurbanlarını dərin ehtiramla yad edir.

Dünya KİV-ləri Xocalı soyqırımından yazır

Perunun ən nüfuzlu KİV-lərindən olan "La Razon" və "Prensa 21" qəzetlərində bu ölkədəki səfirimiz Məmməd Talibovun "Faciəvi gecədən 29 il sonra: Xocalı soyqırımı..."

Bax 10

UEFA Çempionlar Liqasının finalı Nyu-Yorkda keçiriləcək?

Bax 16

Araiki İrəvanda döydülər - SƏBƏB?

"Araik Arutunyanın Ermənistan-dakı anlaşıl-maz fəallığı ilə əlaqədar onu özünün və "Artsax"-ın problemləri ilə məşğul olmağa çağırıram". Bunu "Çiçəklənən Ermənistan" fraksiyasının...

Vanetsyan gəlib hər şeyi yoluna qoyacaq...

Bax 13

Demə, erməni müxalifetçilər Paşinyanı hakimiyyətdən salmaq üçün "A" və "B"-dən ibarət "diversiya" planlarından istifadə edirmişlər...

Soyuq günlərin isti içkiləri

Soyuq havalı günlərdə isti içkilər qəbul etmək çox faydalıdır...

Bax 16

Su qıtlığı: bəşəriyyət özü-özünü xilas etməlidir

Məlum olduğu kimi, su qıtlığı suya olan tələbatın şirin su resursları tərəfindən qarşılanmaması anlamını daşıyır. Belə ki, su qıtlığı hər qitəyə təsir edir və keçən əsrdən sonra dünya nüfuzunun iki dəfə artması ilə bərabər...

Bax 8

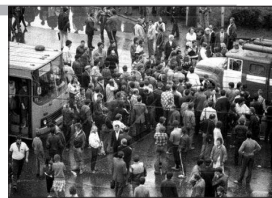

Türkiyə mətbuatı "Səs" Media Qrupun Ərdoğanə qeyri-adi təbrikindən yazdı

Bax 9

Erməni millətçilərinin törətdikləri Sumqayıt hadisələrindən 33 il ötür

Bax 12

“Xocalı faciəsi təcavüzkar erməni millətçilərinin xalqımıza qarşı törətdiyi soyqırımı və etnik təmizləmə siyasətinin qanlı səhifəsidir”

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Xocalı soyqırımı abidəsini ziyarət ediblər

XX əsrdə bəşər tarixinə Xocalı soyqırımı kimi daxil olan qanlı faciənin 29-cu ildönümü ilə əlaqədar fevralın 26-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva faciə qurbanlarının xatirəsinə Bakının Xətai rayonunda ucaldılmış abidəni ziyarət ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev Xocalı soyqırımı abidəsinin önünə əklil qoydu, faciə qurbanlarının xatirəsinə ehtiramla yad etdi. Birinci xanım Mehriban Əliyeva abidənin önünə gül dəstəsi qoydu, faciə qurbanlarının xatirəsinə ehtiramını bildirdi.

X X X

Xocalı soyqırımından 29 il ötür. 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na ke-

çən gecə erməni silahlı dəstələri sovet ordusunun Xankəndi şəhərində yerləşən 366-cı alayının iştirakı ilə Xocalı şəhərini yerlə-yeksan etdi. Erməni təcavüzkarlarının Azərbaycan xalqına qarşı törətdiyi növbəti kütləvi qırğın nəticəsində 613 nəfər, o cümlədən 106 qadın, 63 uşaq, 70 qoca dünyasını dəyişdi. 1275 dinc sakin əsir götürüldü, 150 nəfərin taleyi isə hələ də məlum deyil. Bu soyqırımı aktı nəticəsində 8 ailə tamamilə məhv edildi, 25 uşaq hər iki valideynini, 132 uşaq isə valideynlərindən birini itirdi.

Xocalı faciəsi təcavüzkar ermə-

ni millətçilərinin xalqımıza qarşı törətdiyi soyqırımı və etnik təmizləmə siyasətinin qanlı səhifəsidir. Azərbaycan dövləti ötən illər ərzində erməni millətçilərinin xalqımıza qarşı törətdiyi cinayətlər, o cümlədən, Xocalı soyqırımı haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, onun soyqırımı kimi tanınması üçün ardıcıl fəaliyyət göstərib. Faciə ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasında Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyeva

Mehriban Əliyeva: Xocalı soyqırımı kimi faciələr unudula bilməz

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva rəsmi “Instagram” səhifəsində Xocalı soyqırımının 29-cu il dönümü ilə bağlı paylaşım edib.

AZƏRTAC paylaşımı təqdim edir: “Xocalı soyqırımı kimi faciələr unudula bilməz. Günahsız insanların vəhşicəsinə qətlə yetirilməsinə heç nə ilə haqq qazandırmmaq olmaz! Biz o dəhşətli hadisələr haqqında həqiqətləri təhrif olunması cəhdlərindən hər zaman qoruyacağıq. Xocalı soyqırımı qurbanlarının işıqlı xatirəsinə ehtiramla yad edir, Uca Tanrıdan bütün şəhidlərimizə rəhmət diləyirəm”.

böyük xidmətlər göstərib. Fondun vitse-prezidenti Leyla Əliyevanın təşəbbüsü ilə “Xocalıya ədalət!” beynəlxalq kampaniyası çərçivəsində də hər il silsilə tədbirlər reallaşdırılır. İndiyə qədər 10-dan çox ölkə və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı Xocalı faciəsini soyqırımı kimi tanıyıb.

Xocalı soyqırımını törətməkdə düşmənin məqsədi torpaqlarımızı zorla ələ keçirmək olsa da, bu ağır faciə xalqımızı daha da mətinləşdirdi, qəhrəman övladlarımızı Vətən və milli dövlətçiliyimizə naminə qətiyyətlə

yətli və müştəşkil mübarizəyə səfərbər etdi. İllər keçdi. 2020-ci ildə baş verən Vətən müharibəsində müstəqilliyin övladları 30 il işğal altında qalan torpaqlarımızı azad etməklə yeni realıq yaratdı, “dəmir yumruq” qalib gəldi. 44 günlük müharibədə misilsiz igidlik nümunələri göstərən qəhrəman ordumuz Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə Xocalı faciəsi qurbanlarının da qisasını aldı, şəhidlərimizin qanı yerdə qalmadı. Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa etdi, Vətən bütövlüyünü bərpa etdi, Vətən bütövlüyünü bərpa etdi.

tövələşdi. Bununla da xalq öz rəhbərinin ətrafında yumruq kimi birləşərək tarixi hədəflərinə qovuşdu.

İlham Əliyev: “Ermənistandakı böhran bizim planlarımıza təsir edə bilməz”

Prezident İlham Əliyev yerli və xarici media nümayəndələri üçün mətbuat konfransı keçirib

Azərbaycan Prezidenti: Minalanmış sahələrin xəritələrini verməmək cinayətdir, insanları bilərəkdən ölümə məhkum etməkdir

Fevralın 26-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev yerli və xarici media nümayəndələri üçün mətbuat konfransı keçirib. AZƏRTAC xəbər verir ki, media nümayəndələrinə müraciət edən Prezident İlham Əliyev dedi:

-Bu gün Xocalı soyqırımının 29-cu ildönümüdür. Xocalı faciəsi Ermənistan tərəfindən Azərbaycan əhalisinə qarşı törədilmiş qanlı cinayətdir, soyqırımdır. Bu soyqırımı nəticəsində 613 mülki şəxs xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilmişdir. Onlardan 106-sı qadın, 63-ü uşaq idi. Xocalı soyqırımını törədən hərbi cinayətkarlardır. Onların bir çoxu ikinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycan Ordusu tərəfindən məhv edilmişdir.

Xocalı soyqırımı Ermənistan faşizminin təzahürü idi. Ermənistan faşizmi o vaxt baş qaldırırdı və 1992-ci ildən son hadisələrə qədər erməni faşizmi Azərbaycan xalqına böyük zərbə vurmuşdur. Hərbi təxribatlar, terror aktları, dinc əhaliyə qarşı qəddarlıq, şəhərlərimizin, kəndlərimizin atəşə tutulması, eyni zamanda, ikinci Qarabağ müharibəsi dövründə ballistik raketlərlə dinc şəhərlərin bombalanması - bütün bunlar erməni faşizminin təzahürleridir.

Xocalı soyqırımı dünya ictimaiyyəti tərəfindən tanınır, 10-dan çox ölkə bu hadisəni rəsmən soyqırımı kimi tanımış, təsdiq etmişdir və bu proses davam etdirilir. Azərbaycan dövləti, eyni zamanda, ölkəmizin ictimai təşkilatları

bu sahədə böyük fəallıq göstərirlər və bu gün dünyada Xocalı soyqırımı haqqında kifayət qədər dolğun məlumat vardır. Ermənistan dövlətinin hərbi cinayətləri sənədləşdirilib, video, foto materiallar kifayət qədər geniş auditoriyaya təqdim edilibdir. İndi bütün dünya görür və bilir ki, Azərbaycan xalqı XX əsrin sonunda soyqırımına məruz qalmışdır.

Xocalı soyqırımının törədilməsi ilə Ermənistan, əslində, Azərbaycan xalqının iradəsini qırmaq istəyirdi. Təsədüfi deyil ki, Ermənistan rəhbərləri - hərbi cinayətkarlar xarici jurnalistlərə müsahibə verərkən, bu barədə sualı cavablandırarkən qürur hissi ilə qeyd edirdilər ki, bəli, Ermənistan bu hərbi cinayəti dinc əhaliyə qarşı törədib. Ona görə ki, Azərbaycan xalqı görsün, Ermənistan rəhbərliyi dinc əhaliyə də əl qaldıra bilər. Biz isə Xocalı qurbanlarının intiqamını döyüş meydanında aldıq. 44 gün davam edən ikinci Qarabağ müharibəsində Ermənistan ordusunu darmadağın edərək, öz tarixi torpaqlarımızı işğalçılardan azad edərək, o cümlədən Xocalı qurbanlarının da qanını aldıq. Azərbaycan güclü dövlət kimi heç vaxt imkan verməz ki, bir daha erməni faşizmi baş qaldırsın, halbuki belə meyillər görünməkdədir. Bu gün Azərbaycan öz fəallığı ilə bölgənin gələcək inkişafına töhfə verir, bölgədə sabitliyin tam bərqərar olması üçün əməli addımlar atır.

Bu günlərdə Azərbaycanda bir

çox tədbirlər keçirilir və bu tədbirləri işıqlandırmaq üçün xaricdən böyük bir jurnalist qrupu gəlmişdir. Mən onlara təşəkkürümü bildirirəm ki, bu hadisələri, bu soyqırımını işıqlandırmaq üçün bu gün Azərbaycandadırlar. Eyni zamanda, bilirəm ki, onların bəziləri azad edilmiş torpaqlara getmişlər, o dağıntıları öz gözləri ilə görmüşlər və bundan sonra da gedəcəklər. Buna görə bir daha dərin təşəkkürümü bildirirəm.

Mənə məlumat verildi ki, xarici jurnalistlər mənimlə görüşmək, müsahibə almaq istəyirlər. Onların sayının çox olmasını nəzərə alaraq, belə qərara gəldim ki, biz bu formatda görüşək. Təbii ki, pandemiya bizim işimizə də təsir göstərir. Amma hesab edirəm, bu canlı bağlantı imkan verəcək ki, mən jurnalistləri maraqlandıran suallara cavab verim. Buyurun.

Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi Hikmət Hacıyev:

-Möhtərəm cənab Prezident, icazənizlə yerli və xarici media nümayəndələrinin iştirakı ilə mətbuat konfransımıza başlayırıq. Söz verilir “Azərbaycan Televiziya və Radio Verilişləri” Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin nümayəndəsinə.

Azərbaycan Televiziyası: İlk növbədə, bu imkanı yaratdığınıza görə təşəkkür edirəm. Siz artıq qeyd etdiniz ki, Xocalı soyqırımının törədilməsindən ötən 29 il ərzində bir çox ölkələrin parlamentləri, eyni zamanda, beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən bu

Prezidentin Mətbuat Xidmətinin məlumatı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev fevralın 26-da Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla telefonla zəng edib.

Dövlətimizin başçısı Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğanı ad günü münasibətilə təbrik edib, dost və qardaş Türkiyənin inkişafı və firavanlığı naminə ona fəaliyyətində uğurlar və möhkəm cansağlığı arzulayıb. Türkiyə Prezidenti göstərilən diqqətə və təbrikə görə Prezident İlham Əliyevə təşəkkür edib.

Prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan Xocalı soyqırımını ilə əlaqədar dövlətimizin başçısına və Azərbaycan xalqına başsağlığı verib.

Azərbaycan Prezidenti başsağlığına görə minnətdarlığını bildirib. Dövlət başçıları Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin bundan sonra da bütün sahələrdə uğurla inkişaf edəcəyinə və möhkəmlənəcəyinə əminlik ifadə edib, əlaqələrimizin gələcək perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparıblar.

qetliama soyqırımı kimi qiymət verilib. Bəs, hazırda beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən Xocalı soyqırımına münasibəti necə qiymətləndirirsiniz, onların mövqeyini necə qiymətləndirmək olar? Təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyev: Bilirsiniz, bir çox beynəlxalq təşkilatlar bu qanlı hadisəyə Azərbaycanın təşəbbüsü ilə öz münasibətini bildirmişlər və bu istiqamətdə işlər davam etdiriləcək. Əlbəttə, soyqırımı törədildə Azərbaycan demək olar ki, informasiya blokadasında idi. O vaxt müasir imkanlar da yox idi. Ona görə, bu məsələ bir çoxları üçün o qədər də aydın deyildi. Xüsusilə nəzərə alsaq ki, o illərdə Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə o qədər də böyük imkanları yox idi və bunun müqabilində erməni lobbisi fəal çalışırdı, müharibə ilə, baş vermiş hadisələrlə bağlı yalan, təhrif edilmiş məlumatları ötürürdü. Beynəlxalq ictimaiyyətdə müəyyən yanlış fikirlər formalaşmışdı. Bu fikirləri aradan qaldırmaq, təzib etmək üçün biz, əlbəttə ki, böyük səylər göstərməli idik və qeyd etdiyim kimi, dövlət olaraq, ictimai təşkilatlar olaraq son illər ərzində ardıcıl surətdə bu fəaliyyəti göstərmişik. İctimai təşkilatlar arasında, əlbəttə ki, xüsusilə Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyətini qeyd etmək istəyirəm. “Xocalıya ədalət!” şüarı altında bir çox ölkələrdə müxtəlif tədbirlər keçirilib və bu gün Xocalı faciəsi haqqında dünya ölkə-

rində kifayət qədər dolğun məlumat var. Bizim əsas məqsədimiz ondan ibarətdir ki, bu qanlı cinayət heç vaxt unudulmasın, nə Azərbaycanda, nə də dünyada bu heç vaxt təkrarlanmasın və Azərbaycan heç vaxt 1990-cı illərin əvvəlində olan o aciz duruma düşməsin, Azərbaycan özünü, öz vətəndaşlarını hər zaman qoruya bilsin.

Hesab edirəm ki, bu gün dünyada Xocalı soyqırımı ilə bağlı artıq geniş məlumat var. Halbuki Ermənistan tərəfi müxtəlif yollarla yalan informasiyaları ortalığa atmaqla bu qanlı cinayəti də Azərbaycan dövlətinin üzərinə qoymaq istəyirdi. Guya ki, Azərbaycan öz Xocalı soyqırımını törətmişdir. Biz bu addımların təkrarını ikinci Qarabağ müharibəsində də gördük. Gəncəni, Tərtəri, Ağdamı, digər şəhərləri bombalayanda Ermənistan rəhbərliyi deyirdi ki, bunu Azərbaycan özü törədib. Halbuki atılan ballistik raketlər peyk tərəfindən izlənilir və böyük dövlətlər, ilk növbədə, Minsk qrupuna həmsədrlik edən dövlətlər bütün bu mənzərəni izləyirdilər. Ballistik raketlər Gəncə, Tərtər, Bərdə və digər şəhərlərə Ermənistan ərazisindən buraxılmışdır. Yəni, növbəti erməni yalanı cəhdi göstərildi, amma keçmədi. Çünki artıq vəziyyət tam başqadır və bizim məlumatı ötürmək üçün imkanlarımız var.

Ardı Səh. 4

İlham Əliyev: “Ermənistandakı böhran bizim planlarımıza təsir edə bilməz”

Prezident İlham Əliyev yerli və xarici media nümayəndələri üçün mətbuat konfransı keçirib

Əvvəli-Səh-3

Ona görə, mən tam əminəm ki, illər keçdikcə Xocalı soyqırımı haqqında həqiqətləri bütün dünya biləcək və bizim vəzifəmiz bundan ibarətdir. Biz bundan sonra da çalışacağıq ki, dünya ölkələri bu soyqırımı rəsmən soyqırımı kimi tanısinlar. Bu istiqamətdə işlər ardıcıl surətdə bundan sonra da aparılacaqdır.

Türkiyənin “TRT Haber” telekanalı: Cənab Prezident, əvvəlcə, Xocalıda şəhid olanları rəhmətlə anırıq. Sizi də Qarabağ Zəfəri münasibətilə bir daha təbrik edirik. Qarabağ Zəfərindən dərhal sonra Ermənistanda davamlı daxili siyasi qarışıqlıqlar müşahidə olunur. Siz bu məsələyə - Ermənistanda baş verənlərə necə baxırsınız? Orada baş verənlərin Sizin və Prezident Ərdoğanın bir əməkdaşlıq formatı təklifi vardır, ona bir mənfi təsiri ola bilərmi? Digər tərəfdən, orada hər hansı bir hakimiyyət dəyişikliyi ilə bağlı Azərbaycanın bölgədə hərbi tədbirləri artırması planlaşdırılırmı?

Prezident İlham Əliyev: Ermənistanda baş verən hadisələr Ermənistanın daxili işidir. Mən dünən şəhid ailələri ilə görüşdəki çıxışmda, o cümlədən Ermənistandakı vəziyyətə də toxundum. Ancaq onu bildirmək istəyirəm ki, o çıxış hadisələrəndən əvvəl edilmişdir. Yəni, mənim şəhid ailələri ilə görüşüm təqribən saat 10:30-da olmuşdur və mən Ermənistandakı hadisələrəndən ondan sonra xəbərlər tutdum. Ona görə istəyirəm, hər kəs bilsin ki, mənim şərhlərim bu hadisələrəndən əvvəl edilmişdir.

Ancaq hadisələr onu göstərdi ki, mən tam haqlı idim. Çünki bu gün Ermənistan elə bir ağır durumdadır ki, orada gedən proseslər ölkənin dövlətçilik əsaslarını böyük dərəcədə sarsıdır. Bunun günahkarları Ermənistanın əvvəlki və indiki rəhbərləridir. Çünki iyirmi il ərzində Köçəryan-Sarkisyan xuntası Ermənistanı faktiki olaraq uçuruma aparırdı və böhranlı vəziyyətə gətirib çıxardı. Ölkə demək olar ki, bütövlükdə müstəqillik əlamətlərini itirmişdi, daha çox müstəmləkəyə bənzəyirdi. Bunun əsas səbəbi işğalçılıq siyasətidir. Çünki onlar torpaqlarımızı işğal altında nə qədər çox saxlamaq istəyirdilərsə, o qədər də asılı vəziyyətə düşürdülər.

Biz Ermənistanı ardıcıl olaraq bütün beynəlxalq, re-

Prezident: Bizdə olan hərbi əsirlərin hamısını qaytarmışıq, bu məsələdə hər hansı spekulasiya yersizdir

gional layihələrdən təcrid etmişdik. Ermənistanı iqtisadi cəhətdən sarsıtmaq, çökdürmək, təcrid etmək bizim siyasətimiz idi. Mən bunu heç vaxt gizlətmirdim və defələrlə açıq deyirdim, torpaqlarımız nə qədər ki, işğal altındadır, biz bu siyasəti aparacağıq. Deyirdim ki, Ermənistan öz silahlı qüvvələrini bizim torpaqlarımızdan çıxarsın, ondan sonra bölgədə işbirliyi də ola bilər, əməkdaşlıq da ola bilər və bizim siyasətimizdə dəyişiklik də ola bilər. Əfsuslar olsun ki, nə əvvəlki xunta rejimi, nə də ki, 2018-ci ildə hakimiyyətə gəlmiş hökumət bizim bu çağırışlara qulaq asmadı. Əgər vaxtında qulaq assaydılar, bu gün belə rəzil duruma düşməzdilər.

Ermənistanda indi tamamilə böhranlı vəziyyət hökm sürür. Mən onların daxili vəziyyəti ilə bağlı hər hansı bir şərh vermək istəməzdim. Prinsip etibarilə biz heç vaxt başqa ölkələrin daxili işlərinə qarışmırıq, xüsusilə indiki həssas məqamda. Ancaq müharibənin nəticələri dəyişməz olaraq qalır və qalacaq. Noyabrın 10-da imzalanmış Bəyanat icra edilir və tam icra edilməlidir. O Bəyanatın müddəalarının böyük hissəsi artıq icra edilibdir. Ancaq elə məsələlər var ki, onlar indi müzakirə mövzudur. Ümid edirəm ki, Ermənistanda yaranmış vəziyyətə baxmayaraq, noyabrın 10-da imzalanmış Bəyanat icra ediləcəkdir. Əks-təqdirdə, Ermənistan daha da ağır duruma düşəcək. Yəni, Er-

mənistan qarşısında seçim o qədər də böyük deyil. Onlar yeni reallıqlarla barışmalıdırlar, hesablaşmalıdırlar. Biz yeni reallıqlar yaratmışıq.

Otuz il ərzində bu məsələ ilə məşğul olan beynəlxalq qurumlar, eyni zamanda, ayı-ayrı ölkələr bizə açıq, yaxud da qeyri-rəsmi mesajlar göndərirdilər ki, reallıq var, Azərbaycan müharibədə məğlub edilmiş tərəfdir, siz reallıqla barışın. Çalışın ki, bu reallıqdan özünüz üçün maksimum məqbul variant seçin, yəni, pis variantla daha pis variant arasında. Biz isə bildiyiniz kimi, belə çağırışları hər zaman rədd edirdik, öz mövqeyimizdən bir addım belə geri atmırdıq və mən bunu açıq bəyan edirdim. İndi isə, mən deyirəm ki, yeni reallıq yaranıb və bu reallığı biz yaratdıq. Bu reallıqla Ermənistan və eyni zamanda, bütün başqa ölkələr barışmalıdırlar, hesablaşmalıdırlar. İndi Ermənistan qarşısında bir neçə seçim var və onların arasında Ermənistan üçün ən məqbul seçim 10 noyabr Bəyanatının müddəalarını icra etməkdir. Əks-təqdirdə, onlar üçün daha da böyük problemlər yarana bilər.

-Rusiyanın TASS agentliyi: Hər vaxtınız xeyir, cənab Prezident. İcazə versəniz, Sizə iki sualım var. Birinci sual logistika aiddir. Bu yaxınlarda Füzulidə aeroport tikintisinin başlanması barədə xəbər verilib. Siz belə işlərin aparılmasını, onlara heç nəyin mane olmamasını, obyektin hansı müddətdə istifadəyə verilə biləcəyini və bu aeroportun beynəlxalq hava limanı olub-olmayacağını təsdiqləyə bilərsinizmi? İkinci sualım koronavirusa qarşı vaksinlərlə bağlıdır. Biz ümid edə bilərikmi ki, Rusiya vaksinləri Azərbaycanda qeydiyyatla alınacaq? İcazə versəniz, şəxsi xarakterli bir sualım da var. Siz özünüz peyvəndlənəcəksinizmi və hansı preparata üstünlük verəcəksiniz? Sağ olun.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun. Füzulidə tikilən aeroport məsələsinə gəldikdə, bu işlər artıq başlanıb. Biz ərazinin minalardan təmizlənməsi ilə bağlı məsələlərin həllinə operativ surətdə başlamışıq. Ona görə ki, ilk növbədə, orada ərazini təmizləmək lazım idi. Bu proses başa çatmağa yaxındır və aeroport, hər halda onun uçuş-enmə zolaqları və aeroportun fəaliyyətini təmin edəcək nəqliyyat sistemləri operativ müddətlərdə istifadəyə veriləcək. Aeroport beynəlxalq hava limanı olacaq. Uçuş-enmə zolaqları ən ağır təyyarələr və yük təyyarələri də daxil olmaqla bütün növ təyyarələrə qəbul edə biləcək.

Əlbəttə, aeroportun tikintisinin nə vaxt başa çatacağına qabacadan demək çətin-dir, çünki ərazilərin minalardan təmizlənməsi, bu əraziyə gediş-gəlişin mümkünlüyü ilə bağlı məsələlər çətinlik doğurur. Lakin biz ümid edirik ki, aeroport bu il istifadəyə veriləcək. İstəyirik ki, bu payızın əvvəlində olsun.

Əgər bütün işlər plan üzrə getsə, aeroport payızın əvvəlində istifadəyə veriləcək. Bu, bizə həmin hava limanından həm xaricdən alacağımız yüklər nəzərə alınmaqla ərazilərin bərpası üçün, həm də qonşu dövlətlərin vətəndaşlarının Şuşa şəhərinə rahat gedib-gəlmələri üçün istifadə etməyimizə imkan verəcək. Ona görə ki, aeroport ilə eyni vaxtda Şuşa şəhərinə iki avtomobil yolu tikilir. Həmin yollardan birinə mən “Qələbə yolu” adı vermişəm. Azərbaycanın xüsusi təyinatlı qoşunları məhz həmin yolla məşərlərdən və vadilərdən keçərək Şuşa şəhərinə gediblər. Nisbətən arın ərazidən keçən digər yol da aeroportdan birbaşa gediş-gəlişi təmin edəcək. Buna görə əminəm ki, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar, həmçinin digər ölkələrin vətəndaşları belə bir imkana malik olacaqlar. Deməliyəm ki, bizim aeroportlar tikmək planlarımızı təkcə Füzuli şəhəri ilə məhdudlaşdırırıq. Bildiyiniz kimi, keçən il 10 noyabr tarixli Bəyanatın bir bəndi Ermənistan ərazisində Azərbaycanı onun Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə birləşdirən, həmçinin Azərbaycanı Türkiyə ilə və eyni zamanda, Rusiyayı Türkiyə ilə birləşdirən dəhliz açılması barədə idi. Buna görə də bizim böyük planlarımız var və

biz onları reallaşdıracağıq. Bu il ərazilərin bərpası üzrə kifayət qədər geniş xüsusi investisiya proqramı təsdiq edilib. Biz bağlanmış müqavilələr əsasında ilk ödənişləri həyata keçirməyə başlayırıq.

Vaksin məsələsinə gəldikdə, deməliyəm ki, pandemiyanın lap əvvəlindən biz vəziyyəti nəzərdə saxlayırıq. Karantin rejiminin sərtləşdirilməsi və yumşaldılması üzrə görülmüş tədbirlər kifayət qədər səmərəli olub. Bizdə yoluxmanın səviyyəsi kifayət qədər aşağıdır. Koronavirusa yoluxmuş insanların sayı hazırda 200 mindən bir qədər çoxdur. Bugünkü vəziyyətə görə, aktiv xəstələrin sayı 2 mindən bir qədər artıqdır. Bizim xəstəxanalar da boş yerlər çoxdur. Ona görə ki, əvvələn pandemiyanın ilk aylarında biz 10-dan çox modul tipli yeni xəstəxana yaratmışıq, həmçinin son iki ayda yoluxanların və sağalanların sayı arasında sağalanların xeyrinə müsbət dinamika müşahidə olunur. Biz həm də Cənubi Qafqazda peyvəndləməyə başlamış birinci ölkəyik. Biz peyvəndləməyə yanvarın 18-də başlamışıq, yəni Avropada peyvəndləmə başlandıqdan cəmi bir ay sonra.

Biz Çində istehsal edilmiş “CoronaVac” peyvəndi ilə vaksinasiya aparırıq. Deməliyəm ki, biz həm də lap əvvəldən “COVAX” layihəsinə qoşulmuşuq. Bu layihə üzrə biz “AstraZeneca”, “Pfizer” və “Moderna” peyvəndlərini də almalıyıq. Bundan əlavə, biz Azərbaycana “AstraZeneca” vaksininin göndərilməsi barədə lap ilk günlərdən Rusiya tərəfi ilə müvafiq sənədlər imzalamışıq. Ona görə ki, Rusiya şirkətləri postsovet məkanında bu vaksinin, həmçinin “Sputnik” vaksininin distribüterləridir. Lakin hələlik bu vaksinlər bizə daxil olmayıb. Bizdə olan məlumata görə, “Sputnik” vaksini hələlik Rusiyanın daxili ehtiyaclarını təmin edir və xarici ölkələrə bu vaksin çox məhdud miqdarda göndərilir.

“CoronaVac” peyvəndinə gəldikdə isə bu vaksinin 4 milyon dozasının alınması barədə kontrakt bağlanıb. Mənə hər gün məruzə edirlər ki, bəzən gündə 15-20 min nəfər vaksinlənir. Yəni, bu istiqamətdə bütün imkanlardan istifadə edəcəyik. Bunun üçün müvafiq maliyyə vəsaitləri ayrılıb. Sadəcə, vaksinlərin istehsalçılarıdan gəlməsini gözləyəcəyik.

Ardı Səh. 5

İlham Əliyev: “Ermənistandakı böhran bizim planlarımıza təsir edə bilməz”

Prezident İlham Əliyev yerli və xarici media nümayəndələri üçün mətbuat konfransı keçirib

Əvvəli-Səh-4

Bununla əlaqədar, onu da qeyd etmək istərdim ki, bizim beynəlxalq səviyyədə, o cümlədən Qoşulmama Hərəkatının sədri kimi təşəbbüsümüzlə BMT Baş Assambleyasının COVID-19-a həsr edilmiş xüsusi sessiyası keçirilib. 150-dən çox ölkə bu təşəbbüsü dəstəklədi. Sessiya ötən ilin dekabr ayında keçirildi. Mənim orada səsləndirdiyim tezislərdən biri vaksinlərin dünya ölkələri arasında ədalətli bölgüsü idi ki, bu məsələdə proteksionizm, millətçilik olmasın. Lakin təəssüf ki, tamam başqa mənzərə gördük. Görürük ki, hətta müttəfiqlər arasında da ciddi problemlər yaranır, kimin nəçə vaksindən istifadə etməsini və kimin kimə nəyi yarımqıç verməsini hesablamağa başlayırlar. Ona görə bu vəziyyət bir daha göstərir ki, həmrəylik barədə, bu bəlaya qarşı birgə mübarizə barədə bütün bəyanatlara baxmayaraq, praktikada tamamilə əks vəziyyət görünür. Məsələn, bəzi ölkələr onlara lazım olan 3-4 dəfə çox vaksin alırlar. Misal üçün Kanada. Mən bu barədə demişəm. Belə çıxır ki, kiməsə çatmayacaq. Amma bu, onlara maraqlı deyil. Onlar sözdə bərabərlik, insan haqları, demokratiya tərəfdarları kimi çıxış edir, praktikada isə milyonlarla insanın, yoxsul ölkələrdə yaşayan və buna imkanı olmayan insanların hüquqlarını tapdalayırlar. Hətta bu insanların imkanları olsa belə, sadəcə, onlar üçün əlçatan deyil. Sizə açıq deməliyəm, əgər biz bütün istehsalçılarla saziş bağlamasaydıq, - bunu etmişik, - bu gün biz də vaksinsiz qalardıq. Biz “AstraZeneca” vaksinini çoxdan almalı idik. Almamışıq. Artıq bir neçə aydır ki, almamışıq. “Sputnik” vaksinini də almamışıq. “COVAX” təşəbbüsü üzrə “Pfizer” və “Moderna” peyvəndlərini almalı idik, almamışıq. Özü də bizə onları nə vaxt alacağımızı demirlər. Yaxşı ki, bizim çinli tərəfdaşlarımız öz öhdəliklərini yerinə yetirirlər. Bizim bunu almaq üçün vəsaitimiz var. Bəs, vəsaiti olmayanlar nə etsinlər? Bu adamlar ölmeəlidirlər? Deməli, varlılar özlərini peyvəndləyəcək, bütün istehsalı özlərinə götürəcək, necə deyirlər, elementar insan davranışı qaydalarına tam etinasızlıq göstərəcək, yoxsul ölkələr isə əziyyət çəkməli olacaqlar. Biz hansı bərabərlikdən danışırdıq? Mən BMT Baş Assambleyasının xüsusi sessiyasında bu məsələni qaldırmışam və bu gün Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində bu məsələ barədə fəal diskussiya aparırıq. Bir çox ölkələr mənim təşəbbüsümü dəstəkləyiblər. Hazırda əlavə məsləhətləşmələr aparılır və biz əməli işə keçməliyik. Şablon bəyanatlar səsləndirmək kifayətdir, onların arxasında heç bir iş dayanmır. Bunlar artıq hamını bezdirib. Bu məsələ hər bir insana aiddir. Biz bu məsələdə həm milli mənada, həm də bu gün üzvlərinin

sayına görə dünyada BMT-dən sonra ikinci beynəlxalq qurumda sədrlik edən ölkə kimi prinsipiallıq göstəririk.

“Ukraina-24” telekanalı: Hər vaxtınız xeyir, cənab Prezident. Mən “Ukraina-24” telekanalının jurnalistiyəm. İcazənizlə, sual vermək istərdim. Ukrayna Azərbaycanla baş verən hadisələri həmişə izləyib və izləyir. Sizin təcrübəniz bizim üçün çox vacibdir. Ümidvaram ki, yaxın gələcəkdə biz də öz torpaqlarımızı qaytaracağıq. Sualım da, bir növ bu barədədir. Deyin, indi, işğaldan azad olunmuş ərazilərin re-

terrorçu tutuldu. Bu gün onları hərbi əsirlər adlandırmağa çalışırlar. Düşünürəm ki, məsələnin mahiyyətini qəsdən təhrif edirlər. Mühərribə bitəndən 20 gün sonra hərbi əsir ola bilməz. Bizdə olan hərbi əsirlərin hamısını qaytarmışıq. Özü də biz onları bizim əsirlərin qaytarılmasından əvvəl qaytarmışıq. Bu adamlar həmin kateqoriyaya uyğun gəlmir. Bunlar terrorçu və təxribatçılardır. Ermənistan tərəfindən və ya başqa ölkələr tərəfindən hər hansı spekulasiya yerisizdir.

Başqa çətinliklərə gəldikdə isə, əlbəttə, biz başqa təxribat qrupları

dağıdılıb, şəhərlər yoxdur, qayıdası yer yoxdur. Praktiki olaraq bütün kəndlər dağıdılıb. Mən azad edilmiş ərazilərdə dəfələrlə olmuşam, maşınla yüzlərlə kilometr yol gedirsən və yalnız dağıdılmış kəndləri görürsən, heç yerdə birçə bina da yoxdur. Ağdamda birçə bina da yoxdur. Təkcə qismən dağıdılmış bir məscid qalıb, ondan da ermənilər atəşin təshih edilməsi üçün oriyentir və müşahidə məntəqəsi kimi istifadə ediblər, oradan baxırlarmış ki, Azərbaycan qoşunları orada hərəkət edir, yoxsa yox? Füzulidə birçə bina da yoxdur. Hətta bayraq sancmağa yer yox idi. Biz

bənin ilk günündən mən hər bir müsahibəmdə və bəyanatımda onu vurğulayırdım ki, Ermənistanın baş naziri şəxsən özü, onun hər hansı bir məmuru deyil, özü bizə Füzuli, Şuşa, Cəbrayıl və digər rayonlarımızdan qoşunların çıxarılması tarixini verən kimi biz mühərribəni dayandıracağıq. Yəni, biz bunu sülh yolu ilə edə bilərik, mühərribə dayanacaq.

Biz munaqişənin başa çatdırılması üçün otuz il gözləmişik. Bizim niyyətimiz hər zaman aydın və səmimi olub. Ermənistan ən azı müəyyən bir əlamətlər nümayiş etdirdirdi ki, munaqişə dinc yolla həll oluna bilər, biz bu danışıqlarda iş-tirak edirdik. Ancaq biz dərk edəndə ki, Ermənistan hökuməti bizə heç bir santimetr torpağı belə geri qaytarmaq niyyətində deyil və iyul, avqust aylarında bizə qarşı bir sıra hərbi təxribatlar törədildi, sonra da sentyabr ayındakı təxribat - biz təbii ki, adekvat cavab verməli olduq. Ona görə də bu sual verildəndə ki, davamlı sülh necə ola bilər, bu, yalnız imzalanmış 10 noyabr Bəyanatına sadıqlıq nümayiş etdirməklə olar. Həmin sənəd Ermənistanın baş naziri tərəfindən imzalanıb: Ağdamın bir hissəsi, Kəlbəcər və Laçın boşaldılacaq. Biz mühərribəni dərhal dayandırdıq. Mən öz sözüme əməl etdim. Ancaq bunu hər kəs çox gözəl anlayır ki, biz mühərribəni davam etməyedik, Ermənistan üçün nəticələr daha ağır və acınacaqlı ola bilərdi. Ancaq biz istəmədik ki, daha artıq itkimiz və qurbanlar olsun və biz bunu nümayiş etdirdik. Bu gün biz onu müzakirə edirik ki, bölgədə davamlı, dayanıqlı sülh və təhlükəsizlik olsun. Bunun yeganə yolu isə əməkdaşlıqdır. Bizim məqsədimiz artıq üçtərəfli qaydada - Ermənistan və Rusiya ilə birlikdə kommunikasiyaların bərpası, Zəngəzur dəhlizinin yaradılması və nəqliyyat baxımından bütün maneələri aradan qaldırmaqdır. Bu baş tutsa, burada Ermənistan da mənfəət əldə edəcək, onlar sülhün xeyrini görəcəklər. Daha bir şərtimiz, sülh üçün şərt ondan ibarətdir ki, Ermənistan siyasi dairələri anlamalıdırlar, hər hansı bir revanş və ya qisas cəhdləri Azərbaycan tərəfindən ciddi şəkildə cəzalandırılacaqdır. Biz hər hansı bir təhlükə görək, bunu özümüzə ciddi təhlükə hesab etsək, buna dərhal cavab verəcəyik. Ona görə də mən xəbərdarlıq edirəm ki, burada hər hansı bir revanşizm və qisas cəhdləri olmamalıdır. 10 noyabr Bəyanatı Ermənistan tərəfindən tam icra olunmalıdır və sülh təcridən addım-addım regiona gələcək.

Daha bir məsələni qeyd edə bilərəm. Hazırda bizim azad etdiyimiz şərq Zəngəzur istiqamətində, Zəngilanla sərhəddə Azərbaycanın ordusu yoxdur. Orada Azərbaycanın Dövlət Sərhəd Xidməti var.

Prezident İlham Əliyev: Maksimum qısa müddət ərzində mərhələli şəkildə biz insanlarımızı o bölgələrə qaytaracağıq

integrasiyası dövründə Azərbaycan hansı çətinliklərlə üzləşir? Bilirəm ki, döyüş əməliyyatları başa çatandan dərhal sonra pozucu təxribat-partizan fəaliyyəti cəhdləri olmuşdu. Bu məsələni necə həll etdiniz? Dinc vətəndaşların qayıtması məsələsini necə həll edirsiniz ki, onlar sülh şəraitində və təhlükəsiz yaşasınlar? Sağ olun.

Prezident İlham Əliyev: Siz haqlısınız. Bizdə olan məlumata görə, döyüş əməliyyatları başa çatandan sonra, təxminən noyabrın 20-də Ermənistanın Şirak vilayətindən, Gümrü şəhərindən və ətraf rayonlardan 60 nəfərdən çox bir dəstə göndərilmişdi. Bu dəstənin Laçın dəhlizindən necə keçməsi, Azərbaycan Ordusunun nəzarətində olan ərazilərə necə gəlməsi aydın deyil. Bildiyiniz kimi, hərbi əməliyyatlar başa çatandan sonra noyabrın 10-da Rusiya Federasiyasının sülhməramlı missiyası sülhməramlıların məsuliyyət daşdığı ərazinin xəritələrini dərc edib. Bu xəritələr daim saytdadır. Hərbi əməliyyatlar başa çatandan sonra biz aşkar etdik ki, arxa cəbhənin dərinliyində erməni silahlı dəstələri var. Əvvəlcə, aldığımız məlumata görə, bu adamlar azıb mühasirədən çıxma bilməyənlərdir. Azərbaycan hərbi qulluqçuları onların azdıqlarını zənn edərək bir müddət sülhməramlı missiya ilə birlikdə həmin adamlara kömək göstərməyə və onları geri qaytarmağa çalışdılar. Lakin məlum oldu ki, bu, belə deyilmiş. Məlum oldu ki, bu, həm bizim hərbi qulluqçulara, həm də dinc vətəndaşlara hücumlar edən təxribat qrupudur. Bu təxribatlar və terror aktları nəticəsində bizim hərbi qulluqçulardan dörd nəfəri və bir nəfər mülki şəxs - mobil operator şirkətinin nümayəndəsi həlak olub. Şuşa şəhərinə gədən həmin şəxs pusquya düşüb və bir neçə nəfər yaralanıb. Təbii ki, biz əks-terror əməliyyatı apardıq, nəticədə bir neçə terrorçu tamamilə zərərsizləşdirildi, 60-dan çox

nın keçməyəcəyinə qərantia vermirik. Lakin biz işğaldan azad olunmuş ərazilərin təhlükəsizliyini bu gün kifayət qədər təmin edirik, müntəzəm reydlər keçiririk, pilotsuz uçuş aparatları vasitəsilə və vizual şəkildə monitorinq aparırıq. Buna görə vəziyyət tam nəzarət altındadır. Bundan əlavə, əlbəttə, ərazilərin minalanması əsas çətinlikdir. Ona görə ki, erməni tərəfi minalanmış sahələrin xəritələrini bizə təqdim etməyib. Yeri gəlmişkən, bu da cinayət hesab edilə bilər. Ona görə ki, hərbi əməliyyatlar başa çatandan sonra bizdə həm hərbi qulluqçular, həm də mülki şəxslər arasında bir neçə hadisə olub, bu insanlar yalnız ona görə həlak olub ki, minalanmış sahələrin xəritələri bizə təqdim edilməyib. Bu gün bizdə mövcud olan resurslarla ərazilərin minalardan təhlükə təmizlənməsi mümkün deyil. Yəni, əlbəttə, burada erməni tərəfin qeyri-səmimi davranmasını bir daha yəqin edirik. Onlar sözdə bir cür danışıq, əməldə isə başqa cür hərəkət edirlər. Biz onların hərbi əsirlərini, həlak olanların cəsədlərini verdik. Mühərribədən sonra işğaldan azad olunmuş ərazilərdə erməni tərəfin nümayəndələri, sülhməramlı missiya və bizim nümayəndələr birlikdə mindən çox həlak olmuş erməni hərbi qulluqçusunun cəsədlərini tapdılar və erməni tərəfə verdilər. Biz özümüzü əxlaq normalarına və ümumbəşəri davranış normalarına müvafiq şəkildə aparırıq. Lakin minalanmış sahələrin xəritələrini bizə verməmək dinc vətəndaşları və hərbi qulluqçuları bilərəkdən ölümə və şikəstliyə məhrum etmək deməkdir. Hansı əməkdaşlıqdan söhbət gedə bilər? Belə olan təqdirdə bir-tərəfli əməkdaşlıq ola bilməz.

Bu gün bizim müzakirə etdiyimiz daha bir məsələ, əlbəttə, keçmiş məcburi köçkünlərin qovulduğu ərazilərə qayıtmasının qrafiki məsələsidir. Lakin ərazilərin minalanması ilə bərabər, burada hər şey, bütün infrastruktur tamamilə

bayrağı bayraq dirəyindən asdıq. Cəbrayıl da eyni vəziyyətdir. Zəngilanda, Qubadlıda bir neçə ev qalıb, onlarda da qanunsuz məskunlaşdırma aparılmışdır.

Buna görə indi biz ərazilərin minalardan təmizlənməsi və bununla paralel olaraq bütün imkanlardan istifadə etməklə ziyanın qiymətləndirilməsi ilə məşğuluq. O cümlədən beynəlxalq qurumlar vasitəsilə işğalçılara əsaslandırılmış iddialar təqdim etmək üçün dronlarla çəkilişlər aparırıq. Bununla paralel olaraq şəhərlərin və kəndlərin inkişafının baş planlarının tərtib edilməsinə dair tapşırıqlar verilib. Bizim vətəndaşların qayıtması üçün əsas mərhələlər bunlardır. Biz həm də pilot layihələrə başlamışıq. Bir layihə - “ağıllı kənd” layihəsi artıq başlanıb. Biz 30 il ərzində öz torpaqlarından qovulmuş insanlar üçün işğaldan azad edilmiş ərazilərdə maksimum əlverişli imkanlar yaratmaq istəyirik. Onlar buna layiqdirlər. Onlar layiqli yaşamağa və müasir dünyanın bütün nemətlərindən istifadə etməyə layiqdirlər. Bu əraziləri bərpa etmək üçün bizim siyasi iradəmiz də, maliyyə resurslarımız da var və biz bunu edəcəyik.

Böyük Britaniyanın “Teleqraf” qəzeti: Bu qorxunc soyqırımını anım günündə bizimlə görüşdüyünüzə görə təşəkkür edirik. Sizcə davamlı sülhü təmin etmək, gələcəkdə belə soyqırımlarının qarşısını almaq olarmı və Azərbaycanın belə bir səmimi niyyəti varmı ki, gələcəkdə davamlı sülhün tərəfdarı olacaq?

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. Əlbəttə ki, biz davamlı sülhə nail olmaq istəyirik. Bu düşmənçilik səhifəsini çevirmək üçün yeganə yoldur. Bunu görmək üçün mən sizi 10 noyabr Bəyanatı ilə tanış olmağa dəvət edirəm. Mən, Rusiya Prezidenti və Ermənistanın baş naziri ona imza atmışıq. Erməni tərəfi bizə qoşunların çıxarılması tarixini verən kimi biz mühərribəni dayandırdıq. Mühərribə

İlham Əliyev: “Ermənistandakı böhran bizim planlarımıza təsir edə bilməz”

Prezident İlham Əliyev yerli və xarici media nümayəndələri üçün mətbuat konfransı keçirib

Əvvəli-Səh-5

Baxın, orada hər hansı erməni mülki əhali və Azərbaycan sərhədçiləri arasında heç bir gərginlik yoxdur. Dinc həyat mövcuddur. Biz sərhədə gəldik, sərhədə yerləşdik, sərhədi keçmədik. İndi bəzi kəndlər, bir hissəsi bizim əraziyə düşür, orada erməni silahlı qüvvələri yoxdur. Onların, Ermənistanın heç dövlət sərhəd xidməti yox idi, çünki sizə deyə bilərəm ki, Ermənistanın Türkiyə və İranla sərhədi rus qoşunları tərəfindən qorunur. Yəni, biz öz sərhədimizdə dayanmışıq. Biz erməni əhalisinə qarşı hər hansı bir zərərli addımlar atmırıq. Əksinə, 20 kilometr uzunluqda olan bir yol, hansı ki, erməni şəhərlərini birləşdirir, o yol Azərbaycan ərazisindən keçir. Biz bunun üçün imkan yaradıırıq. Hətta böyük bir plakat da asmışıq orada ki, Azərbaycana xoş gəlmisiniz. Mən anlamıram, bu nəyə görə Ermənistan da hər hansı bir qıcıq doğurur. Sözü açıq, mən bunu anlamıram. Çünki orada hərəkət edən nəqliyyat vasitələri, o insanlar görməlidirlər ki, onlar Azərbaycana daxil olur və Azərbaycan ərazisindən rahat istifadə edir və heç bir problem yoxdur. Ona görə də biz dayanıqlı sülh üçün daha bundan da artıq hər hansı bir nailiyyətə imza atmalı deyilik. Biz özümü məxsus olanı qaytarmış və nımayiş etdirmiş ki, bizim sözü-müz və əməlimiz eyni dəyərə malikdir.

Türkiyənin CNN televiziya kanalı: Bu gün mühüm bir tarixin il-dönümüdür. Xocalı soyqırımı törədilərkən, Qarabağ müharibəsində dinc insanlar öldürülərkən bir çox ölkələr susdular. Burada faciə yaşanarkən dünyanın susması ilə bağlı fikirlərinizi bilmək istəyirəm. İkinci sualım isə belədir: Qarabağ da hazırda hansı işlər görülür? Otuz il əvvəl torpaqlarını tərk etmək məcburiyyətində qalan insanlar gözleyirlər ki, öz yurdlarına qayıdacaqlar. Bununla bağlı tarix müəyyənləşibmi? Bir “yol xəritəsi”, plan hazırlanıbmı? Təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun. Siz tam haqlısınız. Xocalı soyqırımı törədiləndə dünya susmuşdu. Bunun səbəblərindən biri yaqın o idi ki, o vaxt məlumat qıtlığı var idi. Müharibə ilə bağlı məlumat birtərəfli idi. Ermənistan öz təbliğatını işə salmışdı. Azərbaycan tərəfi isə tamamilə aciz bir vəziyyətdə idi. Çünki o vaxt bizim dövlətçilik əsaslarımız yox idi. O vaxt Azərbaycan idarəolunmaz vəziyyətdə idi. O vaxtkı Azərbaycan indiki Ermənistanı xatırladır - səriştəsiz idarəçilik, böhranlı vəziyyət, orduda nizam-intizamın olmaması. Ordu faktiki olaraq hakimiyyətin tabeliyindən çıxmışdı. Bütün eyni mənzərəni biz bu gün Ermənistanda görürük. Bizim o vaxt imkanlarımız çox məhdud idi. Bu, bir səbəb idi. Digər səbəb o idi ki, dünya bunu görmək istəmirdi, çün-

ki bu, - biz bunu sonra anladıq, - müəyyən dərəcədə mövcud stereotiplərin əleyhinə olan bir mənzərə idi. Çünki birinci Qarabağ müharibəsi başlayanda demək olar əksər ölkələrdə belə bir təsəvvür var idi ki, Ermənistan haqlıdır, Azərbaycan haqsızdır. Ərazi bütövlüyü məsələləri kənara qoyulmuşdu. Ancaq xalqların öz müqəddəratını təyinetmə məsələsi ön plana çıxmışdı. Halbuki heç kim sual vermirdi ki, axı erməni xalqı öz müqəddəratını müəyyən edib. Onların müstəqil Ermənistan dövləti var. Nə üçün tarixi Azərbaycan torpağında ikinci Ermənistan dövləti yaradılmalıdır. Heç kim buna cavab verə bilmədi. Ona görə bu stereotiplər uzun illər davam etdi. Uzun illər ərzində bizə qarşı ədalətsizlik tətbiq olunurdu. Baxın, Sovetlər Birliyi dağılandıqdan sonra Amerika Konqresi azadlığa dəstək aktı qəbul etmişdi. Bu qanun bütün keçmiş müttəfiq respublikalara yardım məqsədilə qəbul edilmişdi. Azərbaycanı oradan çıxardılar. Kim çıxardı? Erməni lobbisinin nümayəndələri. Onların bir çoxu indi də yüksək vəzifələrdədir. Səbəb o idi ki, guya Azərbaycan Ermənistanı blokada alıb. Necə almışdıq ki, bizim torpaqlarımız işğal altına düşüb?! Ancaq bizə qarşı sanksiyalar tətbiq olundu. Bu günə qədər o sanksiya hələ də qüvvədədir. Onun nömrəsi də var - 907-ci düzəliş. Azadlığa dəstək aktının 907-ci düzəlişi bizə sanksiyalar tətbiq edir. Bu qədər ədalətsizlik ola bilərmi? Sadəcə olaraq, o vaxt hakimiyyətdə olanlar buna qarşı heç bir addım ata bilmədilər. Uzun illər lazım oldu ki, biz dünyanın fikrini dəyişdirə bilək, həqiqətləri təqdim edə bilək. Açıq-aydın olan həqiqətləri təsdiq etmək üçün, onları sübut etmək üçün görün biz nə qədər səy göstərdik. Stereotip isə belə idi ki, Ermənistan daim haqlıdır. Nə etsə də yenə də onlara haqq qazandırıldılar. Baxın, son bir-iki il ərzində Ermənistanda nə qədər müxalifət lideri həbs edildi. Nə qədər insan öz hüquqlarından məhrum edildi. Hətta siyasi qətlər də baş verdi. Hansısa bir beynəlxalq təşkilat onları qınadı mı? Yox. Onlara hər şey etnadı məhkumdur. Biz isə haqlı olduğumuzu döyüşərək sübut etməyə çalışırıq və buna nail olduq. Sizin bu gün Azərbaycanda olmağınız, bizim sözü-müzü dünyaya çatdırmağınız, əlbəttə ki, haqq-ədalətin bərqərar olmasına böyük töhfə verir.

O ki qaldı, ikinci sualınıza, bizim soydaşlarımız öz torpaqlara nə vaxt qayıda bilərlər? Bilirsiniz, mən də özüm-özümə bəlkə hər gün eyni sualı verirəm. Çünki mən də istəyirəm ki, nə qədər mümkün-sə qısa müddət ərzində biz buna nail olaq. Amma bunun üçün əlbəttə ki, kompleks tədbirlər görülməlidir. Bu barədə mən artıq demişəm. Minalardan təmizləmə prosesi başa çatandan sonra və artıq bununla paralel olaraq biz bu işləri başla-

yırıq. Bu yaxınlarda “ağıllı kənd” layihəsi artıq gerçəkləşməyə başlamışdır. Zəngilan rayonunun üç kəndində - Birinci, İkinci, Üçüncü Ağal kəndlərində bu layihə həyata keçiriləcək. Mən təlimat vermişdim ki, bu ilin sonuna qədər layihə tam başa çatsın. Yəni, orada təqribən 1000-ə yaxın insan yerləşəcək. Bütün lazımı infrastruktur qurulacaq, əkin sahələri bərpa ediləcək və insanlar oraya qayıdacaqlar. Belə pilot layihələr çox ola bilər. Biz indi onun üzərində işləyirik.

O ki qaldı, böyük şəhərlərə qayıdırsa, əlbəttə ki, şəhərlərin baş planları tərtib edilməlidir. Məsələn, Ağdam şəhəri. Müharibədən əvvəl orada təqribən 40 minə yaxın insan yaşayırdı. İndi əhalinin sayı artıb, olub 50 mindən çox. Biz 50 minlik, bəlkə də 70 minlik bir şəhər planlaşdırmalıyıq, infrastruktur yaratmalıyıq. Ondan sonra binalar inşa edilməlidir, o cümlədən məktəblər, xəstəxanalar. Yəni, bu, böyük bir zaman tələb edir. Yenə də deyirəm, bizim yarışacağımız əsas tərəf müqabili zamandır. Çünki vəsait də var. Bütün gücləri də səfərbər etmişik. Amma zaman, əlbəttə ki, öz haqqını dikte edir. Mən hansısa bir tarix vermək istəməzdim. Halbuki mənim fikrimdə tarixlər var, amma vaxtından əvvəl insanları sevindirmək, bəzilərini bəlkə də həyəcanlandırmaq istəmirəm. Amma inanın ki, maksimum qısa müddət ərzində mərhələli yollarla biz insanlarımızı o bölgələrə qaytaracağıq. Eyni zamanda, hazırda azad edilmiş bütün ərazilərdə, ilk növbədə, bərpa ediləcək kəndlərin də siyahısı tutulur. Biz bu məsələ üzərində də fəal çalışırıq.

Türkiyənin Qlobal Jurnalistlər Şurasının rəhbəri: Cənab Prezident, əvvəlcə, təşəkkürümüzü bildiririk. Burada bizi qəbul etdiniz. Türkiyənin Qlobal Jurnalistlər Şurasının 40 ölkədə nümayəndəliyi var. Azərbaycan da bunlardan biridir. Türkiyədə bütün şəhərlərdə nümayəndəsi olan, Ankarada Baş Qərargahı, İstanbulda ofisi olan bir təşkilatın rəhbəri olaraq buraya xarici mətbuat nümayəndələri, xarici jurnalistlərlə birlikdə gəldik. Sizə təşəkkür plaketimiz var. Onu Sizə təqdim edəcəklər. Sualıma gəldikdə, Siz dediyiniz kimi, beynəlxalq ictimaiyyətin ciddi əleyhinə olduğu 44 günlük Vətən müharibəsini Müzəffər Ali Baş Komandan kimi uğurla yekunlaşdırdınız. Bununla bağlı Sizi təbrik edirik. Təbii ki, bundan sonrakı proses mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Müharibə başa çatıb. Amma beynəlxalq ictimaiyyətdə belə bir qənaət var - Dağlıq Qarabağın statusu tam olaraq müəyyənləşmədən bu müharibə heç vaxt bitməz. Sizə görə bu müharibə həqiqətən yekunlaşıbmı, başa çatıbmı? Bundan sonra iki ölkə, iki xalq sülh

şəraitində qonşuluq münasibətləri ilə həyatlarına davam edəcəkləmi? Bundan sonra proseslər necə olacaq? Bu, sualının bir hissəsi. İkincisi, bildiyimiz kimi, Rusiya-Türkiyə Birgə Monitoring Mərkəzi yaradılıb. Bu mərkəz nə işlə məşğul olur, hansı işləri görür? Bu da maraqlıdır. Bu mərkəzə funksiya verildimi? Hansı vəzifələri öhdəsinə götürdü? Türkiyənin 44 günlük müharibədəki rolunu bilirik. Öhdəsinə götürdüyü vəzifələri bilirik. Amma sülhdən sonra Türkiyənin missiyası nə olacaq? Bununla bağlı məlumat verə bilərsinizmi? Çox təşəkkür edirəm, hörmət və ehtiramımı bildirirəm.

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. İlk növbədə, statusla bağlı sualınıza cavab vermək istərdim. Mən bu haqda artıq demişəm, bir daha demək istəyirəm ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi başa çatıb. Azərbaycan bu münaqişənin bir tərəfi idi. Biz bu fikri açıq-aydın ifadə edirik ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi artıq həll olunub. Azərbaycan bunu həll edib. Otuz il davam edən danışıqlar heç bir nəticə vermədi. Minsk qrupunun fəaliyyəti olsa da, nəticəsi sıfır bərabər oldu. Son iki il ərzində faktiki olaraq Minsk qrupunun həmsədrləri özləri də bilmirdilər ki, nə işlə məşğul olsunlar. Çünki Ermənistan baş nazirinin yersiz və çox təhlükəli bəyanatları onların fəaliyyətini də faktiki olaraq iflic etmişdi, mənasız etmişdi. Əgər Ermənistan baş naziri deyirsə ki, “Qarabağ Ermənistandır və nöqtə”, ondan sonra hansı proses ola bilər, hansı danışıqlardan söhbət gedə bilər? Bu, əslində, Minsk qrupunun həmsədrlərini də çox çətin vəziyyətə saldı. Çünki onlar da buna hər hansı bir reaksiya verməli idilər. Faktiki olaraq son iki il ərzində danışıqlar aparılmırdı. Yəni, Azərbaycan bu məsələni təkbaşına həll etdi. Dağlıq Qarabağ münaqişəsi həll olundu. Noyabrın 10-da imzalanmış Bəyanat bunu təsdiqləyir.

O ki qaldı, statusa, mən öz çıxışlarımda statusun ünvanını göstərdim. Bir daha o məsələyə qayıtmaq istəmirəm. Status haradadır, onu hər kəs bilir. Hesab edirəm ki, Ermənistan və erməni xalqı üçün bu məsələ nə qədər az dilə gətirilərsə, o qədər də yaxşı olar. Çünki Ermənistana və erməni xalqına yanlış vədlər vermək lazım deyil. Onları bu günə salan səbəblərdən biri də məhz o idi. Xülya idi, iddia idi, əsassız istəklər idi. Bu istəklərə rəvac verən bəzi xarici ölkələrin siyasətçiləri də erməni xalqının bu rəzil duruma salınmasında öz rolunu oynadılar. Ona görə status məsələsi, ümumiyyətlə, gündəlikdən çıxmalıdır. Dağlıq Qarabağ Azərbaycanın əzəli torpağıdır. Faktiki olaraq, biz bu gün, ümumiyyətlə, Dağlıq Qarabağ ifadəsini də işlətməməliyik. Qarabağ aralıq-dəyişdirilən Azərbaycanın ayrılmaz hissəsidir.

Onun bir hissəsində erməni xalqı yaşayır. Biz buna etiraz etmirik. Baxmayaraq ki, erməni əhalisi ora XIX əsrin əvvəllərində köçürülmüşdür. Biz etiraz etmirik. Bizim başqa yerlərimizdə də erməni əhalisi yaşayır və heç bir problem yaşanmır. Ona görə statusla bağlı hesab edirəm ki, əgər kimsə bu gün bu məsələni qaldırırsa, sülhə yox, qarşıdurmaya daha çox xidmət göstərir. Bundan sonra Azərbaycan və erməni xalqlarının birgə yaşaması ilə bağlı da bizdə aydın təsəvvür var. Mən bunu müharibə dövründə də demişəm, dəfələrlə. Əfsuslar olsun ki, müharibə dövründə biz Ermənistan rəhbərliyindən buna oxşar bəyanatlar eşitməmişik. Əksinə, ədəvətlə, nifrətlə dolu açıqlamalar verildilər. Mən isə deyirdim ki, bizim erməni xalqı ilə işimiz yoxdur. Ermənilər bizim vətəndaşlarımızdır. Azərbaycanda minlərlə erməni yaşayır. Müharibə dövründə erməni əsirlərlə bizim davranmağımız bunu bir daha göstərir. Mən sizə bir misal gətirəm. Azad edilmiş bir kənddə iki yaşlı insan yiyəsiz qalmışdı. Yəni oradan qaçan “qəhrəman” erməni əsgərləri onları qoyub qaçmışdılar. Bir qadın idi, bir də kişi. Onların yaşı çox idi. Onları biz gətirdik, xəstəxanaya yerləşdirdik. Ondan sonra da Ermənistan tərəfi ilə əlaqə saxladığımız ki, biz dövlət sərhədində onları təhvil vermək istəyirik. Biz onları sərhədə gətirəndə onlar yaşlı qadını qəbul etdilər, yaşlı kişini qəbul etmədilər. Dedilər ki, bu, artıq xəstədir. Bizim də buna baxmağa imkanımız yoxdur. Bunun heç bir qohumu yoxdur. Əgər biz bunu qəbul etsək, buna kim baxacaq? Baxın, bu əxlaqsızlığın dərəcəsi varmı, yoxsa yox? Biz nə qədər səy göstərsək də, - Qırmızı Xaç da bunun şahididir, biz bunu Qırmızı Xaça iştirakı ilə edirdik, - ondan imtina etdilər. O yaşlı kişi bizdə qaldı. Qırmızı Xaç onu bizim köməyimizlə xəstəxanaya yerləşdirdi. Bütün sözlərə baxmayaraq, bir müddətdən sonra o rəhmətə getdi. Biz bunu da edirdik. Amma onların cavabı nə oldu. Ona görə, biz bu gün də bəyan edirik və mən Prezident kimi bunu deyirəm, bizim erməni xalqı ilə birgə yaşamağımızın böyük tarixi vardır. Həm Ermənistanda, həm Azərbaycanda, həm başqa ölkələrdə. Məsələn üçün Gürcüstanda elə kəndlər var ki, orada azərbaycanlılar və ermənilər bir kənddə yaşayırlar. Onların arasında heç bir ittiham yoxdur. Rusiyada, Ukraynada, Avropada. Bizim mövqeyimiz bundan ibarətdir. Amma bu, birtərəfli məsələ deyil. Erməni xalqı da buna hazır olmalıdır. Amma əfsuslar olsun ki, erməni xalqının beynini o qədər zəhərləyiblər ki, onların bu xəstəlikdən xilas olmaları üçün gerek daha böyük səylər göstərsin.

Ardı Səh. 7

İlham Əliyev: “Ermənistandakı böhran bizim planlarımıza təsir edə bilməz”

Prezident İlham Əliyev yerli və xarici media nümayəndələri üçün mətbuat konfransı keçirib

Əvvəli-Səh-6

Rusiya-Türkiyə Monitoring Mərkəzinin fəaliyyətinə gəldikdə, deyə bilərəm ki, bu da müəyyən mənada noyabrın 10-da imzalanmış Bəyanatda öz əksini tapıb. Orada dəqiq göstərilirdi ki, bu Rusiya-Türkiyə Monitoring Mərkəzi olacaq. Amma biz bu Bəyanatı razılaşdıranda bunu müəyyən etmişdik. Azərbaycan öz vəsaiti hesabına bu monitoring mərkəzini Ağdam rayonunun Mərzili kəndinin yaxınlığında yaratdı. Bütün şərait yaradıldı. Bildiyiniz kimi, monitoring mərkəzi fəaliyyət göstərir və bunun əsas məqsədi post-müharibə dövründə nəzarət etmək, pilotsuz uçuş aparatlarından da istifadə edərək monitoring aparmaqdır ki, bu münasibə zonasında hər hansı bir qarşıdurma olmasın. Əgər olarsa, bunu kim törədib, təşəbbüskar kimdir, günahkar kimdir, bunu təsbit etməkdir. Bu günə qədər, - əgər dediyim o diversiya qrupunun Azərbaycana keçməsinə istisna etsək, - hər hansı bir ciddi qarşıdurma olmamışdır. Hesab edirəm ki, bu monitoring mərkəzi post-müharibə dövrü üçün çox önəmli bir alət olaraq fəaliyyət göstərəcək.

Növbəti sualınız Türkiyə tərəfinin fəaliyyəti ilə bağlıdır. Dediğiniz kimi, Türkiyənin missiyası nə olacaq? Türkiyə müharibənin ilk günlərindən çox müsbət davranış göstərmişdir. Sülhə, sabitliyə hesablanmış davranış. Eyni zamanda, ilk günlərdən Azərbaycanın haqq işinə Türkiyə öz dəstəyini göstərmişdir. Əziz qardaşım hörmətli Prezident ilk günlərdən çox dəqiq açıqlamalar vermişdir. Digər vəzifəli şəxslər - müdafiə naziri, xarici işlər naziri, digər nazirlər, Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri. Bütün bu açıqlamalar, bizə verilən siyasi və mənəvi dəstək həm bizi gücləndirdi, eyni zamanda, bir çoxları üçün çox ciddi mesaj oldu. Müharibədən sonra da Türkiyə çox müsbət münasibət göstərir. Hətta, dünən Türkiyənin rəsmi şəxsləri Ermənistanda olan vəziyyətlə bağlı açıqlamalar verdilər. Bu gün Azərbaycan, Ermənistan və Rusiya arasında baş nazirlərin müavinləri səviyyəsində aparılan görüşlər də Türkiyə tərəfinə bəllidir. Çünki bu görüşlər bütün bölgə üçün əhəmiyyət daşıyır. Həm Türkiyə, həm İran, həm gələcəkdə belə bir istək olarsa, Gürcüstan ümumi platformaya qoşula bilər. Türkiyə bu gün dünya miqyasında güc mərkəzi kimi, bütün bölgələrdə, o cümlədən bizim bölgəmizdə çox müsbət rol oynayır və bu, bölgənin sabitliyi üçün çox önəmlidir.

Rusiyanın RiA-Novosti agentliyi: Hər vaxtınız keyir, cənab Prezident. Bu günlərdə biz Laçın rayonunda olduq. Şəxsən mən ilk dəfə idi ki, orada olurduq. İlk baxışda, əlbəttə, gözəl yerlərdir və başa düşürük ki, oranın böyük potensialı var. Lakin, eyni zamanda, orada olarkən başa düşdük ki, bu yerlərin dirçəldilməsi üçün hələ çox iş görülməlidir. Əlbəttə, müharibədən sonra bu ərazilərin minalardan təmizlənməsi prosesi bununla birbaşa bağlıdır. Bəlkə də bu rəqəmlər artıq səsləndirilib, ola bilsin yeni məlumatlar var. Hələ nə qədər ərazini mina-

lardan təmizləmək lazımdır? Siz hansı müddətləri müəyyən edirsiniz? Rusiya mətbuatının nümayəndəsi kimi bilmək istərdim, bu ərazilərdə infrastrukturun bərpası prosesində iştirak edə biləcək Rusiya şirkətləri ilə danışıqlar aparılırmı və əgər aparılırsa, hansı şirkətlərlə? Sağ olun.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun. Ərazilərin minalardan təmizlənməsi məsələsində biz hələ yolun başlanğıcındayıq. Biz hələ cəmi bir neçə min hektar ərazini təmizləmişik. Mən yeni hərbi bölmələrin, Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin yeni mühəndis-istehkəmçi batalyonlarının formalaşması barədə göstərişlər vermişəm. Bu bölmələr artıq formalaşmış. Bu yaxınlarda biz Türkiyədən müasir texnika almışıq, o artıq gətirilib. Bu texnika bizim işimizi xeyli asanlaşdıracaq. Bununla paralel olaraq mən yaxın vaxtlarda Minatəmizləmə üzrə Dövlət Agentliyinin yaradılması barədə Sərəncam imzalamışam. Bundan əvvəl bizdə mövcud olan, ANAMA adlanan qurumun statusu çox qeyri-müəyyən idi. O, vaxtilə işğaldan azad edilmiş ərazilərin bərpası üzrə mövcud olmuş komissiyasının nəzdində yaradılmışdı. Bu işi gücləndirmək üçün biz dövlət qurumu yaratdıq, o, artıq formalaşmış. Agentliyin səmərəli işləməsi üçün biz bu ilin investisiya proqramında təqribən 100 milyon manat ayıracığıq. O cümlədən ən müasir avadanlıq, distant xarakterli robotlar və minatəmizləyən maşınlar alınacaq. Yəni, biz bu işlə maksimum məşğul olmağa çalışacağıq. Birinci istiqamət Müdafiə Nazirliyi, ikinci istiqamət Minatəmizləmə Agentliyidir. Bundan əlavə, müharibə başa çatandan dərhal sonra ərazilərin minalardan təmizlənməsində iştirak etmək və bizim istehkəmcilərə treninqlər keçirilməsi üçün Türkiyə Müdafiə Nazirliyindən 100-dən çox mütəxəssis eزام edilib. Ağdam rayonunun ərazisinin minalardan təmizlənməsində Rusiya Fövqəladə Hallar Nazirliyinin bir qrupu da iştirak edir. Rusiya Fövqəladə Hallar Nazirliyi qrupunun əsas fəaliyyəti rusiyalı sülhməramlıların məsulyyət zonası ilə bağlıdır, lakin onlar burada da iştirak edirlər. Hazırda biz bu istiqamətdə təcrübəyə malik olan bir neçə şirkətlə danışıqlar aparırıq, ancaq bu danışıqlar hələ başa çatmayıb. Orada razılaşmalar gedir. Lakin biz bütün imkanlardan maksimum istifadə edəcəyik. Yeri gəlmişkən, agentliyin rəhbəri vəzifəsinə təyin edilən şəxsə də demişəm, biz istəyirik ki, bu işdə Azərbaycan şirkətləri də iştirak etsinlər, çünki bu iş, təəssüf ki, bir ilin işi deyil. Minalardan təmizlənməli olan ərazi kifayət qədər böyükdür. Buna görə yerli şirkətlər də bu işə qoşulmalıdır.

Metodologiyaya gəldikdə, burada metodologiya var. İlk növbədə, haranın və necə minalardan təmizlənməli olması barədə beynəlxalq təcrübə var. Buraya kommunikasiyalar, yaşayış məntəqələri və kənd təsərrüfatı fəaliyyəti üçün yerlər aiddir. Yeri gəlmişkən deməliyəm ki, biz işğaldan azad edilmiş ərazilərdə kənd təsərrüfatı fəaliyyətinə

artıq başlamışıq, 7 min hektardan çox ərazidə payızlıq buğda əkilib. Bunun üçün əvvəlcə ərazi minalardan təmizləndi. Belə ki, biz geniş beynəlxalq əməkdaşlığa hazırıq. Mən bilirəm ki, hazırda müxtəlif şirkətlərdən çoxlu təkliflər daxil olur. Lakin bir sıra başqa məsələlərdə olduğu kimi, burada da iki əsas amil var - keyfiyyət və qiymət. Bax, bu iki amil birlikdə bizim bu və ya digər şirkətə üstünlük verməyimiz üçün əsas şərt olacaq.

Bərpa işində Rusiya şirkətlərinin iştirakı barədə digər sualınıza gəldikdə isə, bu barədə mən artıq bəyanat vermişəm. Biz dost ölkələrdən olan şirkətləri cəlb edəcəyik. Rusiya və Azərbaycan dost ölkələrdir. Buna görə təbii ki, Rusiya şirkətləri cəlb ediləcək. Fikrimcə, artıq onlar özləri maraq göstərə bilərlər. Ona görə ki, biz müəyyən iş növləri barədə müxtəlif ölkələrdən sifarişlər alırıq. Bu, şəhərlərin planlaşdırılmasına, obyektlərin, o cümlədən infrastruktur obyektlərinin, yolların, körpülərin, elektrik stansiyalarının tikintisi ilə bağlıdır. Yəni, işin həcmi çox böyükdür. 10 min kvadratkilometrdən çox ərazi azad edilib. Buna görə düşünürəm ki, Azərbaycanın bütün dostları üçün kifayət qədər iş var.

İctimai Televiziya: Cənab Prezident, sentyabrın 27-də Ermənistanın növbəti təcavüz cəhdinə cavab olaraq Azərbaycan Ordusunun əks-hücum əməliyyatı Ordumuzun parlaq qələbəsi ilə başa çatdı. Azərbaycan müharibədən sonra işğaldan azad olunan ərazilərinin sürətli təmir-bərpa işləri ilə məşğuldur və yeni çoxtərəfli regional əməkdaşlıq platformaları üzərində işləyir. Müharibədən sonra regionun inkişaf perspektivlərini necə qiymətləndirirsiniz və bu, ölkəmizə, region dövlətlərinə necə öz töhfəsini verəcək?

Prezident İlham Əliyev: Mən vəziyyəti çox müsbət qiymətləndirirəm. Hesab edirəm ki, regionun gələcək inkişafı üçün bu gün nadir imkanlar yaranıb. Çünki bir daha qeyd etmək istəyirəm, biz hesab edirik və bizim bir çox tərəfdaşlarımız hesab edirlər ki, müharibə başa çatıb və biz artıq kitabın o səhifəsini bağlamalıyıq, gələcəyə baxmalıyıq. Nibkinliyə səbəb olan digər amil odur ki, qonşularımız da bizim fikirlərimizi bölüşürlər. Regionun gələcək inkişafı, inteqrasiya layihələrinin icrası ilə bağlı bizim aramızda fikir ayrılığı yoxdur. Mən deyə bilərəm ki, Türkiyə, Rusiya, İran rəhbərləri bu məsələ ilə bağlı mənim bir çox söhbətlərim olub, xarici işlər nazirləri səviyyəsində, Baş nazirlərin müavinləri səviyyəsində məsləhətləşmələr, təmaslar olub və biz faktiki olaraq tam yekdil fikir sərgiləyirik ki, bu imkandan maksimum səmərə ilə istifadə etməliyik. Çünki postmüharibə dövrü doğrudan da yeni imkanlar açıq, əməkdaşlıq, qarşılıqlı ticarət, kommunikasiyaların açılması, yeni nəqliyyat dəhlizlərinin yaradılması üçün çox nadir imkanlar yaradır. Biz əgər təcə Zəngəzur dəhlizinə fikir versək görürük ki, bu, yalnız Rusiya, Azərbaycan, Türkiyə, İran, Ermənistanın

maraqlarına cavab vermir, bu, qonşu ölkələrin maraqlarına da cavab verir. Yəni, Avrasiyanın yeni bir nəqliyyat damarı açıla bilər. Əgər bu müsbət meyillər üstünlük təşkil edərsə, əlbəttə ki, icra edilən hər bir layihə özündən sonra digər layihəni də gətirib çıxaracaq. Mən burada bizim enerji sektorundakı fəaliyyətimizdən misal gətirə bilərəm. Biz birinci addımı atanda bəlkə də təəvvür etmirdik ki, bu gün nə qədər böyük layihələr icra edəcəyik. Birinci neft kəməri - Azərbaycanı, Xəzər dənizini Qara dənizlə birləşdirən, 99-cu ildə istismara verilən Bakı-Supsa kəməri, görün, nəyə gətirib çıxardı. Ondan sonra neçə layihə icra edildi. Sərmayə qoyuluşu, yeni kəşfiyyatlar, eyni zamanda, Cənub Qaz Dəhlizi. Bu layihənin icrası ilə bağlı olan məsələlərdə artıq 7 ölkə birləşib və indi bu, özlüyündə yeni bir əməkdaşlıq formatı yaradır. Eyni mənzərəni biz burada da görə bilərik. Ancaq bir şərtlə ki, burada hər hansı gizli məqamlar, fikirlər olmasın, səmimiyyət, qarşılıqlı inam və maraqların bölgüsü olsun. Çünki bütün ölkələrin maraqları təmin edilməlidir. Məhz o təqdirdə bu vəziyyətdən biz maksimum səmərə ilə istifadə edə bilərik. Bir daha demək istəyirəm ki, Azərbaycan Türkiyə, Rusiya, İran - mənim ölkələrin dövlət başçıları ilə görüşlərim və fikir mübadiləsi deməyə əsas verir ki, biz bir mövqedəyik. Ermənistan sözdə hələ ki, bu mövqedədir. Çünki gedən məsləhətləşmələrdə bəzi fikirlər ortalığa atır ki, o fikirlər qəbul edilən fikirlər deyil. Ona görə Ermənistanda da əgər bu məsələ ilə bağlı eyni yanaşma olarsa, onda əlbəttə ki, Ermənistan da gedən proseslərin tərkib hissəsi ola bilər. Yox, olmasa, onsuz da biz planlaşdırdığımız məsələləri həll edəcəyik. Heç kim bizi dayandıra bilməz. Çünki yaxın tarix də göstərmiş, nəyi hədəfləmişiksə, ona da çatmışıq. Sadəcə olaraq, Ermənistan növbəti dəfə bu tarixi şansı itirə bilər, necə ki, 90-cı illərdə itirib, inanmayıb ki, biz bütün layihələri icra edəcəyik, onlar Ermənistandan yan keçəcək, Ermənistan bir quruş da mənfəət görməyəcək. İndi də əgər belə fikirdədirlərsə, yenə də eyni aqibətlə üzləşəcəklər. Biz əməkdaşlığa hazırıq və hesab edirik ki, bu əməkdaşlıq bölgədə uzunmüddətli sülhün əsas təminatçısı ola bilər.

Yaponiyanın “Jiji” informasiya Agentliyi: Salam, hörmətli cənab Prezident. Əvvəla, Sizə çox təşəkkür edir və bir daha başsağlığı diləklərimizi bildiririk. Bizim sualımız Xocalı ilə bağlıdır. Otuz il əvvəl orada bir çox insan çox yaxınlarını itirdi. Hazırda azərbaycanlıların oraya geri qayıtması gündəmdədir. Ancaq orada həyatda qalmağı bacaranlarla danışdığımız zaman “Bəli, biz oraya geri qayıtmalı istəyirik, amma orada erməni görmək istəmirik” deyirlər. Orada Sizə görə, ermənilərin və azərbaycanlıların birlikdə yaşamaları mümkündürmü? Bu məsələ ilə bağlı hansı tədbirləri görürsünüz? Təşəkkürlər.

Prezident İlham Əliyev: Mən artıq müəyyən dərəcədə bu suala

cavab verdim. Hesab edirəm ki, bu, mümkündür. Azərbaycanın, əslində, siyasəti də, mövqeyi də, xalqımızın düşüncələri də bu fikri təsdiqləyir. Biz əməkdaşlığa açıq olan ölkəyik və Azərbaycanda müxtəlif xalqların nümayəndələri əsrlərboyu bir ailə kimi yaşayırlar. Azərbaycanda heç vaxt dini, milli zəmində hər hansı qarşıdurma, anlaşılmazlıq olmamışdır. İkinci Qarabağ müharibəsi bunu bir daha göstərdi. Yəni, bütün xalqların nümayəndələri bir bayraq altında bir yumruq kimi birləşdi və bu Qələbədə Azərbaycanla yaşayan hər bir xalqın öz qiymətli və dəyərli payı var.

O ki qaldı, gələcəkdə ermənilərlə birgə yaşamağımıza, mən bir daha demək istəyirəm ki, müxtəlif ölkələrdə bu, baş verir, o cümlədən Azərbaycanda. Bu yaxınlarda mənə verilən məlumata görə, hətta bizim jurnalistlər Ermənistanın keçmiş müdafiə nazirinin Azərbaycanda yaşayan bacısını da tapıblar. Baxın, Ermənistanın 1990-cı illərdəki müdafiə naziri azərbaycanlılara qarşı soyqırımının törədilməsində iştirak edib. Onun doğmaca bacısı Azərbaycanda yaşayır. Ona bir söz deyən var? Yoxdur. Bax, Azərbaycan xalqının əxlaqi budur, mənəvi durumu budur. Biz bundan sonra da buna hazırıq.

Mən tam əminəm ki, Qarabağın bu gün sülhməramlı missiyasının nəzarətində olan torpaqlara da azərbaycanlılar qayıtmalıdır, qayıdacaqlar. Noyabrın 10-da imzalanmış Bəyanatda bə, göstərilir. Bəli, bu, bir qədər zaman və birgə səylər tələb edəcək. Amma bu, qaçılmazdır. O cümlədən biz Xocalıya da qayıdacağıq. Bunun başqa yolu yoxdur. Ermənistan tərəfi də bunu anlamalıdır ki, süni əngəllər yaratmaq istəsə ancaq özünə zərər vurmuş olar.

Eyni zamanda, mən dediyiniz məsələni də yaxşı başa düşürəm. Müharibənin yaraları sağalmayıb. Xocalı yaraları heç vaxt sağalmayacaq. Biz heç vaxt Xocalı soyqırımını unutmayacağıq, həm qurbanların yaxınları, həm bütün Azərbaycan xalqı. Müharibənin yaralarının sağlanması üçün vaxt lazımdır. Biz bunu başa düşürük və burada heç kimi tələsdirmək istəmirik, heç kimi məcbur etmək istəmirik.

Bizim üçün birinci mərhələdə azad edilmiş torpaqlara vətəndaşlarımızın qayıtmasıdır. Bununla paralel olaraq, - artıq bu suallara mən cavab verdim, - uzunmüddətli sülhün təmin edilməsi və müharibə risklərinin sıfıra endirilməsi məsələləri dayanır. İndi müharibədən heç dörd ay keçməmiş artıq rəsmi şəxslər - Ermənistan və Azərbaycan rəsmi şəxsləri arasında təmaslar qurulur, görüşlər keçirilir, bəzən açıq formatda, bəzən qeyri-rəsmi formatda. Amma bu proses gedir və bu proses müsbət istiqamətdə gedir. Ona görə burada bütün bu həssaslığı başa düşərək bir daha demək istəyirəm ki, biz istədiyimizə tam nail olmaq üçün müdrik olmalıyıq və bütün addımları vaxtında atmalıyıq. Necə ki, ikinci Qarabağ müharibəsində vaxtında atılmış addımlar səmərəsini vermişdir.

Su qıtlığı: bəşəriyyət özü-özünü xilas

Yaxud, global problemlərdən necə çıxıb bilərik?

Məlum olduğu kimi, su qıtlığı suya olan tələbatın şirin su resursları tərəfindən qarşılanmaması anlamını daşıyır. Belə ki, su qıtlığı hər qitəyə təsir edir və keçən əsrdən sonra dünya nüfuzunun iki dəfə artması ilə bərabər su istifadəsinin artımı quraqlıqların çoxalmasına və bölgələrin susuz qalmasına səbəb olub. SİA-nın verdiyi məlumata görə, digər tərəfdən, daha bir faktor budur ki, sürətlə böyüyən şəhər və kəndlər su qaynaqları üzərində ağır təzyiq edərək su qıtlığını artırmaq ehtimallarını yüksəldir. Beynəlxalq təşkilatların hesabatlarına əsasən, 2025-ci ildən sonra global şirin su çatışmazlığı problemi dünyanın bir sıra ölkələri üçün siyasi və sosial-iqtisadi təzyiq vasitəsinə çevriləcəkdir. Dünya üzrə statistik göstəricilərə nəzər yetirdikdə görünür ki, iqlim dəyişikliyinə görə, 2030-cu ilə qədər dünyada yaranacaq su qıtlığı 24 milyon ilə 700 milyon insanı yerindən edəcək. Dünyanın ən böyük yeraltı su sistemlərinin üçdə biri hazırda təhlükə altındadır. Qlobal əhəlinin demək olar ki, yarısı ən azı bir ay potensial suqoruma sahələrində yaşayır və 2050-ci ildə 4.8-5.7 milyarda yüksələ bilər. Həmçinin, su qıtlığı təsirinə məruz qalan insanların 73%-nin Asiyada yaşadığı məlum olub.

Su qıtlığı problemini həll etmək üçün iqtisadi artımla, sudan istifadə arasındakı asılılığı aradan qaldırmaq mümkündür

Bu zaman sual yaranır: bəs su qıtlığının aradan qaldırılması üçün hansı vasitələrdən istifadə etmək olar? Yaxud, hansı ölkələr bu problemin həll olunması yönündə öz təbirlərini icra edirlər? Məsəl üçün,

Polşada istifadə olunan suları, yaxud, işlənmiş, yararsız suları qablaşdırırlar. Qablaşdırılmış sular sonradan həm texniki məqsədlərə işlədilir, həm də müxtəlif sənaye sahələrində qurğular vasitəsi ilə yenidən içməli suya çevrilir.

Ümumiyyətlə, aparılan araşdırmalardan o da məlum olub ki, su qıtlığı problemini həll etmək üçün iqtisadi artımla, sudan istifadə arasındakı asılılığı aradan qaldırmaq mümkündür. Su qıtlığı yaşayan qitələrdən biri də Afrikadır. Belə ki, Afrika həttə su qıtlığı yaşayan qitələrin önündə dayanır. Statistik rəqəmlər də göstərir ki, Afrikada bir milyard insan keyfiyyətli su əldə edə bilmir. Bu isə səkkiz insandan birinin keyfiyyətli su, yaxud içməli su əldə edə bilməməsi deməkdir.

Bir çox beynəlxalq təşkilatlar, xüsusən də Birləşmiş Millətlər Təşkilatı su qıtlığı yaşanan bölgələrlə məşğul olur və problemlər üçün alınacaq tədbirlərlə əlaqədar qabaqlayıcı tədbirlər görür və həlli yollarını təklif edir. Hər il su qıtlığı mövzusunda təşkil edilən seminar və forumlarda, insanların məlumatlandırma məqsədi ilə internetdə xüsusi hazırlanmış saytlar yayımlanır. Həmçinin belli olub ki, Afrikada və Ekvatorda su probleminin olmasının səbəblərindən biri də bu bölgələrdə yağışların müntəzəm qayda-da yağmamasıdır.

Alimlər hesab edirlər ki, iqtisadi artımla sudan istifadə arasındakı asılılığı aradan qaldırmaq olar. BMT-nin statistikasına görə:

- Dünya nüfuzunun yarısı planetin ən quraq yerində məskunlaşıb.
- Dünyada hər saatbaşı 200 uşaq çirklə su probleminə görə həyatından məhrum olur.
- Hər il 3,41 milyon insan təmiz su, sanitariya və gigiyena ilə bağlı səbəblərə görə həyatını itirir.

- 783 milyon insan təmiz su, 2,5 milyard insan da məişət istifadəsi üçün nəzərdə tutulmuş su əldə edə bilmir.

- İldə 6-8 milyon insan su ilə bağlı xəstəliklərə görə həyatını itirir.

- Dünya nüfuzunun yarısından çoxu kəndlərdə yaşayır, bu statistika hər keçən gün artmağa davam edir.

- Nüfuzun artması ilə bərabər 2030-cu ildə qida tələbatının 50 faizi, enerji ehtiyacının isə 60 faizinin artması gözlənilir. Bütün bunlar kənd təsərrüfat fəaliyyətinin sürətlənməsinə və su ilə yaşanan problemin artmasına səbəb olacağı öncədən görülür.

BDU-nun Hidrometeorologiya kafedrasının müdiri, professor Fərda İmanov: "Son hesablamalara görə Yer kürəsinin şirin su ehtiyatları təqribən 9-10 milyard nəfərin ehtiyaclarını ödəmək üçün yetərincədir"

Mövzu ilə bağlı SİA-ya münasibət bildiren BDU-nun Hidrometeo-

rologiya kafedrasının müdiri, professor Fərda İmanov bildirib ki, 1970-ci illərdən başlayan global istiləşmə təkzibolunmaz faktordur və bu, çoxsaylı müşahidə məlumatları ilə təsdiqlənir. Belə ki, hava və okean suyunun global orta temperaturu artmış, qar və buzlaqların əriməsi sürətlənmiş, okeanın global orta səviyyəsi qalxmışdır. "Sənayeləşmə dövrü başlandı (1750-ci il) 2018-ci ilə kimi Yerin səthində global orta temperatur 0.780C artmışdır və son 60 ildə istiləşmə daha da sürətlənmişdir", deyən Fərda İmanov əlavə edib ki, okeanların səviyyəsi ildə 2-3 mm artır. O, 1970-ci ildən sonra quraq ərazilərin sahəsinin iki dəfə genişləndiyini də bildirib və əlavə edib ki, su ilə əlaqədar üç əsas problem vardır və bunların hər biri iqlim dəyişmələri şəraitində kəskinləşir:

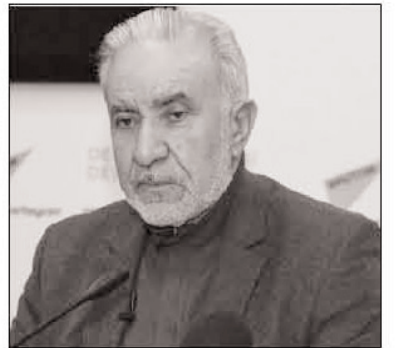
- Suyun həddən artıq çox olması (daşqınlar, sellər, subasma-lar). 1950-1980-ci illərlə müqayisədə 1996-2015-ci illərdə böyük

şahidə olunacaqdır.

Artıq 2050-ci ildə planetimizin hər 4 nəfərindən biri su çatışmazlığından əziyyət çəkən ölkədə yaşayacaq. Azərbaycanın da belə ölkələr sırasında olacağı proqnozlaşdırılır. Son hesablamalara görə Yer kürəsinin şirin su ehtiyatları təqribən 9-10 milyard nəfərin ehtiyaclarını ödəmək üçün yetərincədir. Demografik proqnozlara görə təxminən 2070-ci ildə artıq əhəlinin sayı bu rəqəmə çatacaqdır".

Onun sözlərinə görə, gələcəkdə quraq ərazilərin su təchizatında iki mənbə - sudan təkrar istifadə və duzlu suların şirələndirilməsi böyük rol oynayacaqdır: "Lakin, nəzərə almaq lazımdır ki, duzlu suların şirələndirilməsinə böyük miqdarda enerji tələb olunur və bu, bahalı texnologiya hesab olunur. Mövcud su anbarlarının faydalı həcmi artırılması, yeni su anbarlarının inşası, suyun quraq ərazilərə nəql edilməsi də tövsiyə olunur", Fərda İmanov bizə açıqlamasında vurğulayıb.

Eyyub Hüseynov: "Hec kəs suyu tam dərk edə bilməyib ki, su necə bir sehrli materialdır"

Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov isə mövcud problemlə bağlı fikirlərini açıqlayarkən deyib ki, o, 4 il öncə Marseldə keçirilən və 25 min insanın iştirak etdiyi Dünya Su konqresində iştirak edib. Belə ki, həmin konqresdə iştirak edəndən sonra o, dünyada su ilə bağlı hansı problemlər olduğunu dərk edib: "Su Allahın yaratdığı ecazkar təbiətin möcüzəsidir və mən bir daha bunu həmin konqresdə anladım. Həmin zaman sonra cəmiyyətdə mümkün qədər suya qənaət etməyi təbliğ edərəm".

Onun sözlərinə görə, bütün maddələr istidə genişlənir lakin su, həm istidə həm də soyuqda genişlənir: "Suyun iyi, dadı, qoxusu yoxdur və eyni zamanda yer üzündə yeganə materialdır ki, heç vaxt onun miqdarı təbiətdə dəyişmir. İnsanlar onu sanki çirkəndirir. Lakin o, yenidən düşür yerə və ərsə qalxaraq, buxarlanaraq təmizlənir və bir daha insanlara qaydır. Hec kəs suyu tam dərk edə bilməyib ki, su necə bir sehrli materialdır".

"Suyun ecazkarlığı məni həmişə cəzb edir və 10 gün öncə mən Xaçmazda xüsusi icazə alaraq Şollar su

daşqınların sayı 2, onların vurduğu iqtisadi ziyan isə 5 dəfə çoxalıb.

- Su çatışmazlığı (quraqlıq). 1970-ci ildən sonra quraq ərazilərin sahəsi iki dəfə genişlənmişdir.

- Suyun həddən artıq çirkənməsi.

Professor qeyd edib ki, atmosfərə atılan parnik qazlarının miqdarı sabitləşsə belə, istiləşmə və okeanların səviyyəsinin qalxması ən azı 100 il ərzində davam edəcəkdir: "XXI əsr ərzində orta enliklərdə, o cümlədən bu enliklərdə yerləşən Azərbaycanda, yağıntılardan illik miqdarının 20%-ə kimi azalması proqnozlaşdırılır. Qar örtüyünün sahəsi 9-17% azalacaqdır. Əksinə, şiddətli yağıntılar daha tez-tez mü-

etməlidir

mənbəyinə diqqət yetirdimi", deyə xatırladan Eyyub Hüseynov bildirib ki, şollar suyunun mənbəyi dağın altından çıxan almaza bənzəyir və bu da insanlara verilən ilahi nemətdir: "İnsan bədəninin 85%-i sudur və deməli biz xəstəliklərimizin səbəbini də suda axtarmalıyıq. Düşünürəm ki, dünyada su qıtlığı problemi yaranarsa, Azərbaycandan da yan keçməyəcək. Təsəvvürünüzə gətirin ki, suya əlçatanlıq olmayan, su qıtlığı yaşayan ölkələrin insanları nə qədər böyük əzablar çəkirlər. Dünya konqresinə qatılandan sonra "Azərsu" ASC-nin sutəmizləmə qurğularına baxmışam, dünyadakı təcrübə ilə müqayisə etmişəm. "Azərsu" normal qaydada suyu təmizləyir. Lakin onun keyfiyyəti ilə bağlı istehlakçılardan şikayətlər də gəlir. Bu isə infrastrukturun köhnəlməsi ilə bağlıdır. Düşünürəm ki, həmin sahədə də yenilənmələr aparılacaq və suyun təmiz təchizatı istiqamətində planlar reallaşdırılacaq. O ki qaldı su ehtiyatlarının azalmasına, bəli dünyada bu proses gedir. Mən keçən il Özbəkistanda idim. O ərazilərdə Aral dənizinin quruması və bu quraqlığın önünü almaq üçün çox ciddi işlər aparılır. Təəssüflər olsun ki, Azərbaycanda su resurslarına diqqətlə yanaşmırlar və su resursları daim çirkəndirilir, suda olan flora-fauna diqqətdən kənarda qalır və bu sahədə də ciddi problemlər qalmaqdadır".

Eyyub Hüseynov azad olunmuş Qarabağ torpaqlarındakı böyük su mənbələrinin mövcud olan bir sıra problemlərin aradan qaldırılmasına töhfə verəcəyini də istisna etməyib. "Qarabağda yeni su anbarının istifadəyə verilməsi Azərbaycan hökumətinin bu sahədə gördüyü işlərin başlanğıc nöqtəsidir və bu proses yaxın gələcəkdə müntəzəm xarakter alaraq, su probleminin, qıtlığının aradan qaldırılmasında mühüm rol oynayacaq".

Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri sonda bildirib ki, su resurslarına qənaət etmək üçün ciddi işlər davam etdirilməlidir. Belə ki, su israfının qarşısını almaq üçün su istifadəsindən sonra təmizlənilib dövrüyyəyə buraxılmalıdır. "Bakı şəhərində texniki su yoxdur və ona görə də su resursları daim çirkəndirilir və Xəzər dənizinə axıdılır. Bunun nəticəsində dəniz də çirkəndirilir. Bütün bunlar indi kiçik problemlər olaraq görülürsə, bir müddət sonra həmin problemlərin miqyası arta, fəlakətə çevrilə bilər", deyə Eyyub Hüseynov bizə açıqlamasında qeyd edib.

Beləliklə, görünən budur ki, insan oğlu öz gələcəyinin qorunması, mühafizəsi üçün bir nömrəli olan həyat mənbəsi - suyu israf etməməli, su hövzələrinin artırılmasının qarşısını alan bəşəri problemlər yaradan amillərə əl atmamalıdır. Əks halda, insanlıq düşdüyü su böhranından çıxma bilmək ehtimallarını azaldacaq.

Qönçə Quliyeva

Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri Xocalı faciəsi qurbanlarının xatirəsinə ucaldılmış abidəni ziyarət ediblər

Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri Xocalı qətliamının 29-cu ildönümünü münasibətilə fevralın 26-da faciə qurbanlarının xatirəsinə Bakının Xətai rayonunda ucaldılmış abidəni ziyarət ediblər. Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri Xocalı soyqırım abidəsinin önünə əklil qoyub, faciə qurbanlarının xatirəsini ehtiramla yad ediblər.

Xocalı soyqırımından 29 il ötür. 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə erməni silahlı dəstələri sovet ordusunun Xankəndi şəhərində yerləşən 366-cı alayının iştirakı ilə Xocalı şəhərini yerlə-yeksan etdi. Erməni təcavüzkarlarının Azərbaycan xalqına qarşı törətdiyi növbəti kütləvi qırğın nəticəsində 613 nəfər, o cümlədən 106 qadın, 63 uşaq, 70 qoca dünyasını dəyişdi. 1275 dinc sakin əsir götürüldü, 150 nəfərin taleyi isə hələ də məlum deyil. Bu soyqırımı aktı nəticəsində 8 ailə tama-

milə məhv edildi, 25 uşaq hər iki valideynini, 132 uşaq isə valideynlərindən birini itirdi.

Xocalı faciəsi təcavüzkar erməni millətçilərinin xalqımıza qarşı törətdiyi soyqırımı və etnik təmizləmə siyasətinin qanlı səhifəsidir. Azərbaycan dövləti ötən illər ərzində erməni millətçilərinin xalqımıza qarşı törətdiyi cinayətlər, o cümlədən, Xocalı soyqırımı haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, onun soyqırımı kimi tanınması üçün ardıcıl fəaliyyət göstərib.

Əli Əhmədov: Xocalı bizim qan yaddaşımızdır

Xocalı soyqırımı Azərbaycan tarixində ən böyük faciədir. 44 günlük Vətən müharibəsindən qalib çıxan Azərbaycan xalqı Xocalı faciəsinin qurbanlarını dərin ehtiramla yad edir.

Baş nazirin müavini, YAP-ın Sədr müavini-İcra katibi Əli Əhmədov XX əsrdə bəşər tarixinə Xocalı soyqırımı kimi daxil olan qanlı fa-

ciənin 29-cu ildönümü ilə əlaqədar fevralın 26-da faciə qurbanlarının xatirəsinə Bakının Xətai

rayonunda ucaldılmış abidəni ziyarət edib.

YAP-ın Sədr müavini Əli Əhmədov jurnalistlərə açıqlamasında bildirib ki, Xocalı faciəsində şəhid olan soydaşlarımızın qanı yerdə qalmadı: "Bütün Azərbaycan torpaqları uğrunda şəhid olan vətəndaşlarımızın qisası alındı. Həm Qarabağ işğaldan azad olundu, həm də erməni faşistlərinə layiqli dərs verildi. Bütün dünya Xocalı qətləmini təmsalində erməni faşistlərinin həqiqi üzünü gördü. Xocalı bizim qan yaddaşımızdır. Biz Xocalı faciəsini heç vaxt unutmayacağıq. Bu bizim qarşımızda duran əsas məsələlərdən biridir".

Türkiyə mətbuatı "Səs" Media Qrupun Ərdoğan qeyri-adi təbrikindən yazdı

Səs Media Qrupu aid olan Səs İnformasiya Agentliyinin veb-saytında "Rəcəb Tayyib Ərdoğanə möhtəşəm ad günü hədiyyəsi - Azərbaycanlı şairdən" adlı yazı dərc edilib. SİA xəbər verir ki, qardaş ölkənin mediası həmin xəbəri tirajlayaraq Türkiyə oxucularına çatdırıb. Qeyd edək ki, Türkiyənin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Azərbaycan sevgi sonsuzdur. Məhz buna görə azərbaycanlı şairin, yaxud sadəcə bir insanımızın Türkiyə Prezidenti haqqında ürək sözlərini çatdırması hər gün təkrarlanası hadisələrdəndir. Türkiyə-Azərbaycan dostluğu, qardaşlığı dərinləşdikcə liderlərimiz haqqında neçə-neçə dastanların, əsərlərin yazılacağına heç bir şübhə yoxdur. Aşağıdakı linkə daxil olmaqla ankarabaku.com saytında ki xəbəri oxuya bilərsiniz: <https://ankarabaku.com/azerbaycanin-ses-medya-grubundan-recep-tayyip-erdogana-harika-bir-dogum-gunu-hediyesi/>

Kolumbiya Senatu Xocalı soyqırımının 29-cu ildönümünü ilə əlaqədar bəyanat qəbul edib

Kolumbiya Senatının xarici əlaqələr daimi Komissiyası və yuxarı palatada fəaliyyət göstərən Kolumbiya-Azərbaycan parlamentlərarası dostluq qrupu tərəfindən Xocalı soyqırımının 29-cu ildönümü ilə əlaqədar bəyanat qəbul edilib. Azərbaycanın bu ölkədəki səfirliyindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, Senatın birinci vitse-spikeri, adıçəkilən daimi komissiyanın sədri və çoxsaylı senatorlar tərəfindən imzalanmış sənəddə 1992-ci il fevralın 26-da Xocalı şəhərində azərbaycanlı mülki əhaliyə qarşı soyqırımı törədildiyi, bu zaman 63-ü uşaq, 106-sı qadın və 70-i yaşlı olmaqla, 613 dinc sakinin qətlə yetirildiyi qeyd olunur. Çoxsaylı dünya ölkələrinin qanunverici orqanları tərəfindən tanınmış Xocalı soyqırımının 29-cu ildönümünün Kolumbiya Senatu tərəfindən qeyd edildiyi və faciə qurbanlarının xatirəsinin yad olunduğu bildirilir. Hələlik olmuş soydaşlarımızla əlaqədar dost ölkə olaraq Kolumbiyanın Azərbaycan hökuməti və xalqına hamrılıyi və başsağlığı dilekləri çatdırılır, eləcə də bu kimi faciələrin bir daha baş verməməsi, regionda möhkəm və davamlı sülhün bərqərar olmasına dair arzu ifadə edilir.

Birinci-vitse prezidentin köməkçisindən hərbiçilərin maaşları ilə bağlı açıqlama

"Hərbiçilərin maaşları ilə bağlı məsələ birbaşa dövlət rəhbərliyinin nəzarəti altındadır". SİA xəbər verir ki, bunu açıqlamasında Azərbaycan Respublikasının Birinci-vitse prezidentinin köməkçisi Elçin Əmirbəyov deyib.

O bildirib ki, Azərbaycan dövləti öz əsgərinin qayğısına qala biləcək bir dövlətdir: "Ümid edirəm ki, bu məsələdə hər hansı çətinliklər varsa, onlar da tez bir zamanda aradan götürüləcək".

Dünya KİV-ləri Xocalı soyqırımından yazır

yasının Tarix İnstitutunun Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımları tarixi şöbəsinin müdiri Natiq Məmməd-zadənin "Xocalı soyqırımı: tarixi ədalət faciənin ədalətli qiymətləndirilməsini tələb edir", "Bgnesa-gency" xəbər portalında isə Azərbaycan Respublikası Dağlıq Qarabağ Bölgəsinin Azərbaycanlı İcmasının beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri Aybəniz İsmayılovanın "Davamlı sülhün ilkin şərti ədalətdir" sərlövhəli məqalələri dərc olunub.

Məqalələrdə Xocalı soyqırımı Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi dövründə günahsız insanların bir gündə baş

nin SSRİ ordusunun əsasən ermənilərdən ibarət 366-cı motoatıcı alayının köməyi ilə Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsində yerləşən Xocalı şəhərinə xaincəsinə hücum etdiyi və dinc sakinlərin qəddarcasına qətlə yetirildiyi barədə məlumat verilib. Qeyd olunub ki, Ermənistan silahlı qüvvələrinin hücumu nəticəsində soyuq fevral gecəsində yerlə-yeksan edilmiş Xocalı şəhərindən xilas olmağa çalışan günahsız insanlar Ağdam şəhərinə üz tutmuş, lakin onların çox az hissəsi həyatlarını qurtara bilmişdir. Bir çox qadın və uşaq yolda donaraq həlak olub.

Xocalı soyqırımı nəticəsində 106 qadın, 63 uşaq və 70 yaşlı insan daxil olmaqla, 613 günahsız və silahsız azərbaycanlının öldürüldüyü, 487 nəfərin yaralandığı, 1275 nəfərin girov götürüldüyü, 150 nəfərin taleyinin naməlum qaldığı, 8 ailənin tamamilə məhv edildiyi, 130 uşağın 1 valideyni, 25 uşağın isə hər iki valideynini itirdiyi oxucuların diqqətinə çatdırılıb. Bildirilib ki, öldürülənlərdən 56 nəfər xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilib.

Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən törədilən amansız qətlə-təsvir edən qanlı hadisənin şahidləri Xocalıda baş verənlərin hərbi tələbdən irəli gəlmədiyini, silahsız və günahsız mülki şəxslərə qarşı məhz azərbaycanlı olduqları üçün açıq-aşkar soyqırımı aktı törətdiyini diqqətə çatdırıblar. Ermənistanın sabiq prezidenti Serj Sarkisyanın bu ölkənin müdafiə naziri olduğu dövrdə Böyük Britaniyadan olan jurnalist Tomas de Vaala ver-

sındırıldığını etiraf etdiyi də məqalələrdə əksini tapıb.

İraqın xəbər agentliyi Xocalı soyqırımından yazır

Azərbaycanın İraqdakı müvəqqəti işlər vəkili Nəsir Məmmədovun "alrased.news" saytında Xocalı soyqırımının 29-cu ildönümü ilə əlaqədar "XX əsrin ən dəhşətli faciəsi-Xocalı soyqırımı" sərlövhəli məqaləsi yerləşdirilib. AZƏRTAC xəbər verir ki, məqalədə Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü və bu təcavüzün nəticəsi kimi qədim Azərbaycan şəhəri olan Xocalıda törətdiyi soyqırımdan bəhs olunub.

Nəzərə çatdırılıb ki, 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Ermənistan silahlı qüvvələri bütün beynəlxalq hüquq normalarını kobud şəkildə pozaraq, keçmiş SSRİ-nin 366-cı alayının köməyi ilə mühasirədəki Xocalı şəhərinin dinc əhalisi üzərinə ağır hərbi texnika yeridərək onlara misli görünməmiş qəddarlıqla divan tutdu, şəhər barbarsına yerlə-yeksan edildi. Yalnız Azərbaycan xalqına qarşı deyil, bütün bəşəriyyətə qarşı yönəlmiş bu dəhşətli cinayət əməli nəticəsində 613 nəfər dinc azərbaycanlı vəhşicəsinə qətlə yetirildi, onlardan 63-ü uşaq, 106-sı qadın, 70-i qoca idi. Nəticədə 8 ailə tamamilə məhv edildi, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq valideynlərindən birini itirdi. Bundan başqa, 487 dinc sakin ağır yaralandı, 1275 nəfər girov götürüldü. Girov götürülənlərdən 150 nəfərin, o cümlədən 68 qadının və 26 uşağın taleyi bu vaxtdək məlum deyil. Ermənilər sağ qalmış insanlar üzərində tamamilə təhqiredici hərəkətlər həyata keçirmişdilər. Xocalı şəhərində törədilmiş cinayətlərin xarakteri və miqyası bu soyqırımı aktının BMT Baş Məclisinin 1948-ci il 9 dekabr tarixli 260 (III) sayılı qətnaməsi ilə qəbul edilmiş "Soyqırımı cinayətinin qarşısının alınması və cəzalandırılması haqqında" Konvensiyada ifadə olunmuş definisiyaya tam uyğun gəldiyini sübut edir.

2008-ci ildə başlanmış "Xocalıya ədalət!" kampaniyası çərçivəsində Xocalıdakı cinayətə hüquqi-siyasi qiymətin verilməsi, Xocalı soyqırımının tanınması istiqamətində dünyanın bir çox ölkələrində sistemli tədbirlərin uğurla həyata keçirilməsinə başlandı. Məhz beynəlxalq məlumatlandırma kampaniyaları nəticəsində dünyanın bir sıra ölkələrində bu soyqırımla bağlı qərarlar qəbul edildi. Artıq Pakistan, Meksika, Kolumbiya, Peru, Bosniya və Herseqovina, Rumıniya, Çexiya, Sudan, İordaniya, Honduras, Qvatemala, Panama, Sloveniya, Cibuti və Paraqvay parlamentləri Xocalı soyqırımını beynəlxalq hüquq normaları müstəvisindən tanıyıblar. Xocalı soyqırımı ilə bağlı Azərbaycanın ədalətli mövqeyini dəstəkləyən ölkələrdən biri də İran İslam Respublikası olmuşdur. Belə ki, 4 qitədən 57 üzv ölkənin, o cümlədən İran İslam Respublikasının da daxil olduğu İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı yekdilliklə və birmənalı mövqe sərgiləyərək Xocalı faciəsini "soyqırımı aktı" və "insanlığa qarşı törədilmiş cinayət" kimi tanıyıb.

Xocalı soyqırımı Peru mətbuatında

Perunun ən nüfuzlu KİV-lərindən olan "La Razon" və "Prensa 21" qəzetlərində bu ölkədəki səfiri Məmməd Talibovun "Faciəvi gecədən 29 il sonra: Xocalı soyqırımı - Azərbaycan xalqına qarşı cinayət" başlıqlı məqaləsi dərc olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, məqalədə 1992-ci ilin 26 fevral tarixində Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Xocalıda törədilmiş soyqırımı haqqda məlumat verən səfir, bu amansız qətləmin zamanı onlarla azyaşlı uşaq və qadınlar da daxil olmaqla 613 nəfər mülki azərbaycanlının xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirildiyi, yüzlərlə soydaşımızın yaralandığı və itkin düşdüyünü bildirib və bu qətləmin bir sıra aparıcı beynəlxalq media qu-

PRENSA 21 PERU INTERNACIONAL OPINIÓN TENDENCIAS VIDA SAN

Home -> Internacional -> A 29 años de la trágica noche: Genocidio de Joyalí - crimen contra el pueblo azerbaiyano

A 29 años de la trágica noche: Genocidio de Joyalí – crimen contra el pueblo azerbaiyano

By Redacción

Share on Facebook Tweet on Twitter G+ Like 59 Tweet

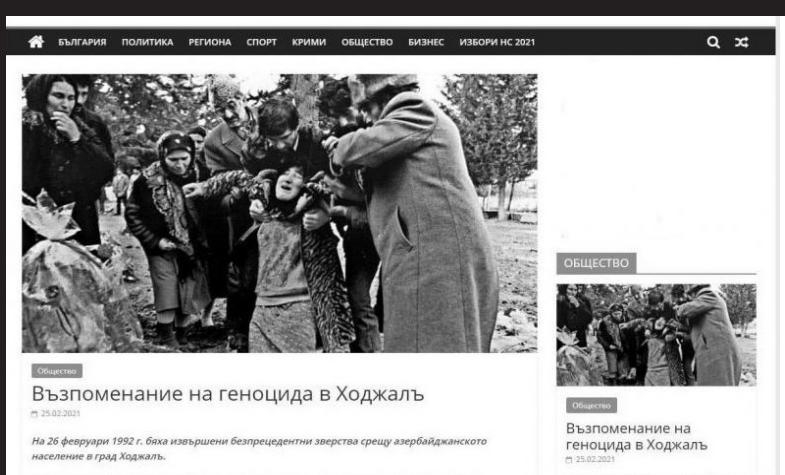

rumları tərəfindən əyani sübutlarla işıqlandırıldığını qeyd edib. Ermənistan tərəfinin Xocalı işğal etməkdə məqsədinin həyata keçirdiyi təcavüz prosesinin gedişində strateji üstünlük əldə etmək və növbəti işğallar üçün yeni imkanlar yaratmaq olduğun dəyən səfir, təcavüzkar dövlətin 1994-cü ilə qədər Dağlıq Qarabağ və yeddi ətraf rayon olmaqla Azərbaycan ərazisinin 20 faizini işğal etdiyini, Xocalı soyqırımının da bu prosesdəki ən qanlı qətləmin olaraq tarixə düşdüyünü bildirib. Eyni zamanda, Xocalıda dinc əhaliyə qarşı misilsiz amansızlıq törədilməsinin Azərbaycan xalqında qorxu yaratmaq məqsədi güddüyünü söyləyib və bu xüsusda, Ermənistanın keçmiş prezidenti, soyqırımının başlı-

ca təşkilatçılarından olan Serj Sarkisyanın erməni tərəfinin Xocalıdakı cinayətlərinə dair etiraflarını xatırladıb.

Bolqarıstan KİV-ləri Xocalı soyqırımından yazır

Azərbaycan tarixinin qanlı səhifələrindən biri olan Xocalı soyqırımının 29-cu ildönümü Bolqarıstanın informasiya məkanında da geniş işıqlandırılıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, bu ölkənin "Cross" xəbər portalında Xocalı soyqırımının canlı şahidi Dürdanə Ağayevanın "Xocalıda sağ qalmaq: Yada salmaq ağırlı, yaddan çıxarmaq mümkün-süzdür", "Fokus" xəbər portalında Azərbaycan Milli Elmlər Akademi-

vermiş ən böyük qətləmi adlandıraraq, 29 il bundan əvvəl - 1992-ci ilin fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Ermənistan silahlı qüvvələri-

diyi müsahibədə azərbaycanlılar tərəfindən düşünülmə "ermənilərin mülki insanlara qarşı əl qaldıra bil-məyəcəyi" stereotipinin Xocalıda

Xocalı soyqırımı Pakistan mətbuatında

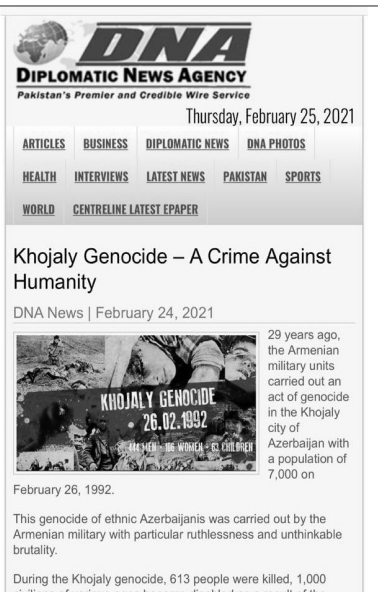
Pakistanın “İslamabad Post”, “Daily Times” kimi geniş oxucu kütləsinə malik qəzetlərində, “Diplomatic News Agency”, “Daily Spokesman” xəbər agentliklərində və “Centrelin” jurnalında, “Xocalı Soyqırımı - İyirminci əsrin faciəsi” və “Xocalı Soyqırımı - İnsanlığa qarşı cinayət” adlı məqalələr dərc olunub. SİA-nın verdiyi məlumata görə, materiallarda Xocalı soyqırımının Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsi zamanı 20-ci əsrdə Azərbaycan xalqının üzləşdiyi ən dəhşətli faciələrdən biri olduğu bildirilib.

Müəlliflər 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə erməni hərbi birləşmələrinin Sovet imperiyasının 366-cı motoatıcı alayının köməyi ilə Xocalı şəhərinə hücum edərək azərbaycanlı dinc sakinləri gülləbaran etdiklərini qeyd ediblər. Məqalələrdə erməni təcavüzkarlarının Azərbaycan xalqına qarşı törətdiyi kütləvi qırğın 613 nəfərin, o cümlədən 106 qadın, 63 uşaq, 70

qocanın həyatına son qoyduğu, 1275 dinc sakinin əsir götürüldüyü, onlardan 150 nəfərin taleyinin hələ də məlum olmadığı, 475 nəfərin şikəst olduğu, 8 ailənin bütünlüklə məhv edildiyi, 25 uşağın hər iki valideynini, 130 uşağın isə valideynlərindən birini itirdiyi diqqətə çatdırılıb.

Yazılarda bu cinayətin Ermənistanın azərbaycanlılara qarşı təcavüzkar soyqırımı siyasətinin

növbəti mərhələsi olduğu vurğulanaraq Xocalı faciəsinin Ermənistanın anti-Azərbaycan vandalizminin ilk nümunəsi olmadığı qeyd olunub və 1918-ci ildə Bakı, Quba, Şamaxı və digər şəhərlərdə azərbaycanlılara qarşı törədilmiş qətlamların da ermənilərin etnik nifrətə əsaslanan vəhşiliklərinin bariz nümunəsi olduğu bildirilib.

Müəlliflər məhz Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyevin

Xocalı Soyqırımının mahiyyətini ortaya qoyduğunu, Onun təşəbbüsü ilə 1994-cü ilin fevralında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin bu cinayətə hüquqi və siyasi qiymət verən xüsusi sənəd qə-

bul etdiyini və bu sənədin faciənin səbəblərini və cinayətkarları təsvir etdiyini qeyd ediblər.

Məqalələrdə bu soyqırımın təkcə Azərbaycan xalqına deyil, bütün bəşəriyyətə qarşı törədilmiş cinayət olduğundan da bəhs olunub. Sonda müəlliflər Xocalı soyqırımının Pakistanın da daxil olduğu bir sıra ölkələr və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən tanınaraq qınandığını bildiriblər.

<https://dailytimes.com.pk/727878/khojaly-genocide-tragedy-of-20th-century/>

<https://islamabadpost.com.pk/khojaly-genocide-a-crime-against-humanity-2/>

<https://dailyspokesman.net/live/khojaly-genocide-tragedy-of-20th-century/>

<https://dnanews.com.pk/khojaly-genocide-crime-humanity/>
<https://centrelin.com.pk/2021/02/24/khojaly-genocide-a-crime-against-humanity/>

Xocalı soyqırımı bəşəriyyətə qarşı cinayətdir

200-ildən bəridir ki, Azərbaycan xalqı zaman-zaman, davamlı olaraq erməni-daşnak cinayətkar və şovnist millətçilərinin kütləvi qırğınlarına, deportasiya və soyqırım siyasətinin qurbanına çevrilmişdir. XX əsrin əvvəllərində özgə torpaqları hesabına özlərinə dövlət yaradaraq, dişlərində şirə qalan erməni daşnaklarının bu mənfur siyasəti “Böyük Ermənistan” yaratmaq kimi sərsəm ideyanın tərkib hissəsi olmaqla onu reallaşdırmaq cəhdidir.

Ramiz Göyüşov
YAP Binəqədi rayon təşkilatının sədri

1992-ci ilin 26 fevralında erməni vəhşiləri tərəfindən törədilmiş tarixə “Xocalı Faciəsi”, “Xocalı Soyqırımı” kimi daxil olmuş bu dəhşətli qırğın əslində təkcə azərbaycanlılara deyil, bütün bəşəriyyətə qarşı törədilmiş vandallıq aktıdır. Xocalı soyqırımı öz vəhşiliyinə, cinayətin forma və məzmununa, amansızlığına görə ən dəhşətli cinayətlərdən olmaqla əsrin Xatın, Xırosima, Sonqımı kimi faciələri ilə bir sırada dayanır. Azərbaycan xalqı və dövləti Xocalı dəhşətlərini heç zaman unutmamış, hər zaman bu faciəni öz içində, qəlbində yaşatmış və zamanı yetişməsi üçün qisas gününü gözləmiş, ona hazırlaşmışdır. Nəhayət həmin gün yetişdi və ötən ilin sonunda 44 günlük Vətən müharibəsində Rəşadətli Azərbaycan ordusu, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə, “Dəmir yumruqla” düşmənin başını əzdi. Biz istər 1-ci Qarabağ müharibəsində istərsə də

Vətən müharibəsində vətənimizin ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını qurban vermiş Vətən şəhidlərinin də, Xocalı qurbanlarının da qisasını artıqlaması ilə ala bildik.

Biz eyni zamanda 44 günlük vətən müharibəsində 30 ilə yaxın müddət ərzində erməni qəsbkarlarının işğal altında saxladığı torpaqları geri aldığımız Qürurverici və təsəlliverici haldır ki, Vətən müharibəsində məhv etdiyimiz erməni silahlı qüvvələrinin tərkibində vuruşan Xocalı caniləri də var idi.

Biz bu qələbədə həm də Xocalı Soyqırımı başında dayanan, onlara rəhbərlik edən Köçəryan, Sarkisyan və Ohanyan kimi beynəlxalq canilərə də ömürlük dərs verdik. Onlar hələ törətdikləri bu cinayətlərə görə cavab verəcəklər. Tariximizə şərrəflə yazılmış 44 günlük müharibədə ermənilərin Azərbaycana qarşı torpaq iddialarına həmişəlik son qoyuldu və düşüncəm ki, erməni

millətçilərinin tarixin müxtəlif dövrlərində öz havadarlarının vasitəsilə Azərbaycandan qopartdıqları nə varsa onların geri qaytarılmasının başlanğıc mərhələsinə qədəm qoymuşuq. Biz eyni zamanda Xocalı faciəsinin dəhşətlərini daimi olaraq öz həmvətənlərimizə və gələcək nəsillərə çatdırmalı, Xocalı faciəsinin törədənlərin cinayət məsuliyyətinə cəlb edilməsi, bu vəhşiliyə beynəlxalq səviyyədə hüquqi-siyasi qiymət verilməsi üçün, dünya ictimaiyyətinə çatdırılması istiqamətində “Heydər Əliyev Fondu”nun vitse-prezidenti Leyla xanım Əliyevanın beynəlxalq “Xocalıya Ədalət” kompaniyasına hərtərəfli dəstək göstərməli və bu istiqamətdə fəaliyyətimizi bir an belə dayandırmamalıyıq. Bu bizim vətəndaşlıq borcumuzla yanaşı, eyni zamanda şəhidlərimiz və Xocalı qurbanlarının ruhu qarşısında insanlıq borcumuzdur.

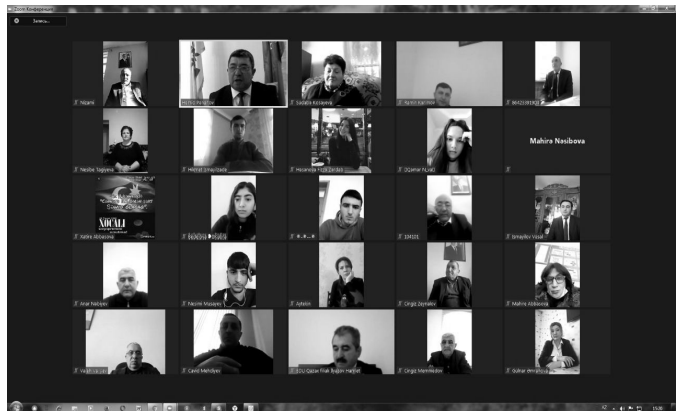
“Xocalı qurbanlarının qanı yerdə qalmadı”

YAP Qazax rayon təşkilatında Xocalı faciəsinin 29-cu ildönümü qeyd edildi

26 fevral 2021-ci il tarixdə YAP Qazax

rayon təşkilatında 20-ci əsrin ən dəhşətli faciələrindən olan Xocalı soyqırımının 29-cu ildönümü ilə əlaqədar onlayn formatda iclas keçirildi. İclası giriş sözü ilə YAP Qazax rayon təşkilatının sədri H. Pənahov açdı və onun təklifi ilə Xocalı qurbanlarının xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olundu. H. Pənahov bildirdi ki, xalqımız tərəfindən bu faciənin 29-cu ildönümünü əvvəlki illərdən fərqli anılır. Bu gün möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyev yerli və xarici media nümayəndələri üçün 3 saatdan artıq vaxt ərzində keçirdiyi mətbuat konfransında qeyd etdi ki, “Biz Xocalı qurbanlarının intiqamını döyüş meydanında aldığımız 44 gün davam edən ikinci Qarabağ Müharibəsində Ermənistan ordusunu darmadağın edərək, öz tarixi torpaqlarımızı işğarçılardan azad edərək, o cümlədən Xocalı qurbanlarının qanını da aldığımız. Azərbaycan güclü dövlət kimi heç vaxt imkan verməz ki, bir daha erməni faşizmi baş qaldırsın. Halbuki belə meyllər görülməkdədir. Bu gün Azərbaycan öz fəaliyyəti ilə bölgənin gələcək inkişafına töhfə verir, bölgədə sabitliyin tam bərqərar olması üçün əməli-praktiki addımlar atır.” Doğrudan da Xocalı qurbanlarının qanı yerdə qalmadı. Müzəffər Ali Baş Komandanımız cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə 44 günlük Vətən Müharibəsində Xocalıda həlak olanların qisası alındı. İndi onların ruhları şadıddır.

H. Pənahov Azərbaycan xalqına qarşı yönəldilmiş Xocalı soyqırımının ağlasığmaz qəddarlığından danışaraq bildirdi ki, bu soyqırım bəşəriyyətə qarşı tarixi bir cinayətdir. 1992-ci il fevralın 26-da Ermənistan hərbi birləşmələri 7 min əhalisi olan Xocalı şəhərində genosid aktı həyata keçirdi. Ermənistan hərbi birləşmələrinin şəhərə hücumu za-

manı burada yalnız 3 minə yaxın insan qalmışdı. Çünki, mühasirədə qaldığı 4 aydan artıq zaman ərzində blokadada olduğu üçün əhalinin xeyli hissəsi şəhərdən çıxmaq məcburiyyətində qalmışdı. Xocalı soyqırımı zamanı 613 nəfər öldürüldü, 1000 nəfər müxtəlif yaşlı dinc sakin aldığı güllə yarasından əlil oldu. 106 nəfər qadın, 63 azyaşlı uşaq, 70 qoca öldürüldü. 8 ailə tamamilə məhv edildi, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 nəfər valideynlərindən birini itirdi. Faciə baş verən gecə 1275 nəfər dinc sakin girov götürüldü, onların 150-sinin taleyi indi də məlum deyil. Bütün bunlar erməni hərbciləri tərəfindən xüsusi amansızlıqla və ağlasığmaz vəhşiliklə həyata keçirilmişdir.

Xalqımız bu faciəni heç vaxt unutmayacaq. Faciə zamanı həlak olan insanların xatirəsi həmişə ehtiramla yad olunacaqdır. Anım tədbirində YAP Qazax rayon təşkilatı İdarə Heyətinin üzvlərindən Valeh Vəliyev, Anar Nəbiyev, Vüsal İsmayilov, partiya fəali Şəhadət Abbasov, BDU Qazax filialı ərazi ilk partiya təşkilatının sədri Hamlet İlyasov çıxış etdilər. Xocalı faciəsinin dəhşətlərindən danışaraq bu amansız faciənin heç vaxt unudulmayacağını bildirdilər.

Yığıncağı YAP Qazax rayon təşkilatının sədri H. Pənahov yekunlaşdıraraq Xocalı qurbanlarına Allahdan rəhmət dilədi.

Rəfiqə

İki yüz ildən artıqdır ki, erməni-daşnak quldur birləşmələri və onların havadarları Azərbaycan türklərinə qarşı qətlamlar həyata keçirir, torpaq iddiaları irəli sürür, böyük fəlakətlər törədirlər.

Xocalı faicəsi isə Azərbaycan tarixinin ən dəhşətli səhifələrdən biri kimi xalqımızın qan yaddaşına həkk olan, əsrlər boyunca ermənilərin xalqımıza və bütün türk dünyasına qarşı törətdikləri soyqırımların daha bir qanlı təzahürü olmaqla, yalnız xalqımıza deyil, bütün bəşəriyyətə qarşı törədilən ən qəddar cinayətlər siyahısında yer alır. Azərbaycanın Ümummilli Lideri Heydər Əliyev Azərbaycan xalqına müraciətində qeyd etmişdir: "Bu amansız və qəddar soyqırım aktı insanlıq tarixinə ən qorxulu kütləvi terror aktlarından biri kimi daxil oldu".

1992-ci il fevral ayının 25-dən 26-na keçən gecə vəhşiləşmiş, azğınlamış erməni faşistləri qədim Azərbaycan torpağı olan Xocalını yerlə-yeksan etdilər, yüzlərlə günahsız, dinc insanı amansızcasına qətlə yetirdilər. İyirmi doqquz ildir ki, biz bu fəlakətin ağrı-acıları ilə nəfəs alır, onun başvermə səbəblərini araşdırır, müəmmalar qarşısında çırpınır və bir sualın cavabını axtarıq. Xocalı soyqırımı baş verməyə bilərdimi? Ancaq həmin o müdhiş gecə baş verdi. Erməni quldurlarının, terrorçularının amansız vəhşiliyi nəti-

HƏMİD PƏNAHOV,
*YAP Qazax rayon
təşkilatının sədri*

cəsində 613 nəfər Xocalı sakini qətlə yetirildi, 1275 nəfər əsir götürüldü, 100-dən artıq sakin yaralandı və şi-kəst oldu. Qətl edilənlərin 106 nəfəri qadın, 63 nəfəri azyaşlı uşaqlar, 70 nəfəri isə qocalar idi. Soyqırımı törədənər Xocalı sakinlərini misli görünməmiş qəddarlıqla öldürmüş, diri-diri yandırmış, başlarının dərisini soy-muş, gözlərini çıxarmışdılar. Azər-baycanın çox qədim yaşayış məskə-ni olan bu ərazi dəfələrlə erməni qul-durları tərəfindən yandırılaraq dağı-dılıb. 1905-1906-cı, 1917-1918-ci il-lərdə erməni işğalçıları Xocalıya di-van tutublar. 1992-ci il fevral ayının 25-dən 26-na keçən gecə erməni si-lahlı birləşmələri hələ SSRİ dövrün-də Xankəndi şəhərində yerləşmiş zabıt və gizirlərinin xeyli hissəsi er-

mənilərdən ibarət olan 366-cı mo-toatıcı alayın zirehli texnikası və hərbcilərinin köməyi ilə 7 min əhali-si olan Xocalı şəhərinə hücum etmiş və əhalini qıraraq şəhəri yerlə yek-san etmişlər.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin Xocalı şəhərində azərbaycanlılara qarşı Soyqırımı törətməsindən 29 il ötür. Hər il olduğu kimi, bu il də Azərbaycanın bütün şəhər və rayon-larında, o cümlədən, dünyanın bir çox ölkəsində Xocalı Soyqırımının il-dönümü münasibətilə anım tədbirlə-ri keçirilir, soyqırımı qurbanlarının xatirəsi yad edilir, Ermənistanın azərbaycanlılara qarşı törətdiyi bu dəhşətli faciə barədə dünya ictimai-yyətinə dolğun məlumatlar verilir.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin 1993-cü ilin iyununda xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdışından sonra Xocalı Soyqırımına siyasi-hü-quqi qiymətin verilməsi mümkün ol-du. Belə ki, Ümummilli Liderimizin təşəbbüsü ilə Milli Məclis 1994-cü il fevralın 24-də "Xocalı Soyqırımı gü-nü haqqında" xüsusi qərar qəbul et-di, sənəddə hadisənin başvermə səbəbləri, günahkarlar təfsilatı ilə açıqlandı. Eyni zamanda, Xocalı fa-

ciəsi ilə bağlı həqiqətlərin dünya ic-timaiyyətinə çatdırılması, erməni qəsbkarlarının beynəlxalq müstəvi-də işfəsi mühüm vəzifələr kimi önə çəkildi.

Son 17 illik prezidentlik fəaliyyə-ti hövründə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev bütün beynəlxalq təd-birlərdə Ermənistanın işğalçılıq si-yasətini ifşa edir. Elə bir beynəlxalq tədbir yoxdur ki, orada Xocalı faciə-si barədə danışılmasın. Dövlət baş-çısının rəhbərliyi ilə həyata keçirilən ardıcıl tədbirlər nəticəsində bu gün bir sıra Avropa ölkələri Xocalı soyqı-rımı haqqında həqiqətlərin dünya ic-timaiyyətinə tanıtılması, Ermənistanın havadarlarının dəstəyi ilə hə-yata keçirdiyi insanlıq əleyhinə ci-nayətin beynəlxalq miqyasda ifşası istiqamətində xeyli iş görüldü, xarici dillərdə kitablar, sənədlər dərc olu-nub, Xocalı soyqırımı müxtəlif təşki-latlarda gündəmə gətirilib.

Bu işdə, həmçinin, Heydər Əli-yev Fondunun və Fondun vitse-pre-zidenti Leyla xanım Əliyevanın tə-şəbbüsü ilə 2008-ci ildən başlaya-raq bu günə kimi həyata keçirilən "Xocalıya ədalət" kampaniyasının uğurla aparılması istiqamətində sis-

temli işlər aparılır. Bu gün dünya-nın bir çox ölkəsi və ABŞ-ın bir sıra ştatları Xocalı soyqırımını rəsmən tanıyır.

Şübhəsiz ki, Xocalı soyqırımı hər bir azərbaycanlının qəlbində dərin iz salmış qanlı bir yarıdır. An-caq Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Müzəffər Azərbaycan Ordusu bütün şəhidlə-rimizin, o cümlədən Xocalı soyqırı-mını törədənəri cəmi 44 gün ərzin-də Vətən müharibəsini tarixi zəfər-lə başa vurmaqla qisaslarını aldılar. Erməni separatizminin utopik "bö-yük Ermənistan" ideyasını puç etdi-lər. Dövlət başçımızın dediyi kimi: "Xocalı qurbanlarının qanı İl Qara-bağ müharibəsində alındı". Bu söz-ləri Prezident İlham Əliyev Bakı-nın Ramana qəsəbəsindəki yaşa-yış kompleksində şəhid ailələri və müharibə əlillərinə mənzillərin təq-dim olunması mərasimində çıxışı zamanı deyib.

Şübhəsiz ki, Xocalı qətlamını unutmaq mümkün deyil. Amma gün gələcək Xocalı soyqırımını törədən sarkisyanlar, koçaryanlar, balayan-lar ədalət məhkəməsi qarşısında cavab verəcəklər.

Erməni millətçilərinin törətdikləri Sumqayıt hadisələrindən 33 il ötür

Artıq Sumqayıt hadisələrindən 33 il ötür. Sumqayıt hadisələri erməni millətçiləri tərəfindən 1988-ci il fevralın 27-dən 28-nə keçən gecə törədilib. İğtişaşlar nəticəsində 32 nəfər ölüb. Onlardan 26-sı erməni, 6-sı azərbaycanlı olub. 1988-ci il fevralın 28-də baş vermiş bu hadisələr SSRİ Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsinin erməni millətçiləri ilə birgə Azərbaycana qarşı təşkil etdiyi və həyata keçirdiyi təxribatların növbəti tərkib hissəsi idi. Əsrlər boyu qonşuluqda yaşaya-raq "ölkəmizə qarşı mekrlı planlar quran, azərbaycanlılara qarşı soyqı-rımı və deportasiya siyasəti aparan erməni millətçiləri həmin gün daha bir təxribata əl atdılar. Təbii ki, burada əsas məqsəd dünya ictimaiyyə-tində yanlış rəy formalaşdırmaq, anti-Azərbaycan əhval-ruhiyyəsi yaratmaq idi. Bu qanlı ssenari ilə guya ermənilərin əzəldiyi, haqlarının tapda-landığı dünya ictimaiyyətinə təqdim edilməklə, əslində, yeni bir mərhələ-də azərbaycanlılara qarşı həyata ke-çirilən soyqırımı, işğalçılıq siyasəti-nin əsası qoyuldu. Bütün şahid ifadələri Sumqayıt hadisələrinin təşki-latçısının erməni, iki dəfə məhkum edilən Eduard Qriqoryan olduğunu sübut edir. Qriqoryan Sumqayıt ha-disələri zamanı beş ermənini şəx-sən öldürüb. Bir sözlə, Sumqayıtda etnik zəmində törədilən iğtişaş hə-min dövrdə bu sıradan olan məq-sədyönlü təxribatların kulminasiyası idi. Qırğınların baş verməsində Sumqayıt əhalisi arasına yerləşdiril-ən və Azərbaycan dilini təmiz bilən SSRİ DTK-nın himayə etdiyi ermə-nilərdən ibarət təxribatçı qruplar xü-susi rol oynayıb. Erməni milliyətin-dən olan 26 nəfərin qətlə yetirilməsi-ni məhz bu dəstələr həyata keçirib.

Sumqayıt şəhərində əhalisi 1988-ci ildə 258 min nəfər idi və bu-nun təqribən 18 minini etnik erməni-lər təşkil edirdi. 1988-ci il fevralın 26-

da Sumqayıtın mərkəzi meydanı Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ re-gionunda ermənilər tərəfindən iki gəncin öldürülməsinə etiraz olaraq nümayişçilər tərəfindən tutuldu. Er-məni ekstremistləri və təxribatçı agentlər tərəfindən bu etiraz aksiya-sı iğtişaşla doğru təhrik edildi. İğtişə-şi araşdırmaq üçün SSRİ Baş Prokurorluğu tərəfindən cinayət işi baş-landı, xüsusilə mühüm işlər üzrə müstəntiq Vladimir Qalkinin rəhbər-liyi ilə ölkənin müxtəlif regionların-dan cəlb edilmiş 231 nəfər istintaqçı və bir o qədər də əməliyyatçıdan ibarət xüsusi istintaq-əməliyyat qru-pu yaradıldı. SSRİ Baş Prokurorlu-ğunun apardığı istintaq nəticəsində iğtişaş zamanı 26 erməni, 6 azər-baycanlı olmaqla, 32 nəfərin öldürül-düyü müəyyən edildi. Məhkəmənin qərarı ilə 92 nəfər uzunmüddətli həbs cəzasına, bir nəfər isə ölüm hökmünə məhkum olundu. Lakin SSRİ Baş Prokurorluğu tərəfindən aparılmış istintaqla iğtişaş iştirakçı-larının yalnız bir qismi müəyyən edi-lib məhkəmənin qərarı ilə cəzalandırıldı, SSRİ-nin siyasi rəhbərliyi və SSRİ Dövlət Təhlükəsizlik Komitəsi-nin təzyiqləri nəticəsində istintaq məntiqi sonluğa çatdırılmadı, onun təşkilatçıları və şifarişçiləri müəyyən edilmədi.

Bu cinayətin əsl mahiyyətini aç-maq, SSRİ Baş Prokurorluğunun üs-tündən sükutla keçdiyi məqamları araşdırmaq üçün Azərbaycanın qəti siyasi iradəsinin təzahürü olaraq, Azərbaycan Respublikasının Prezi-denti İlham Əliyevin göstərişi və Baş prokurorun qərarı ilə həmin kütləvi iğtişaşlarla əlaqədar keçmiş SSRİ Baş Prokurorluğu tərəfindən istinta-qı aparılaraq sonradan dayandırıl-mış beş cinayət işinin icraatı təzələ-nərək vahid icraatda birləşdirildi və istintaqın aparılması Baş prokurorun birinci müavininin rəhbərliyi ilə pro-kurorluq, Daxili İşlər Nazirliyi və

Dövlət Təhlükəsizliyi Xidməti-nin müstəntiq və əməliyyatçı-larından ibarət yaradılmış istin-taq-əməliyyat qrupuna həvalə edildi.

İstintaq-əməliyyat qrupu tərəfin-dən həyata keçirilmiş zəruri istintaq-əməliyyat tədbirləri nəticəsində ha-disələrin həqiqi mahiyyəti üzə çıxıb, iğtişaşların sovet rəhbərliyində təm-sil olunmuş ermənipərəst qüvvələrin göstərişi ilə əvvəlcədən hazırlanmış ssenari üzrə erməni separatçı qü-vvələrin tərəfindən törədildiyi müəyyən edilib.

1988-ci ilin yanvar-fevral ayların-da, yəni, Sumqayıtda kütləvi iğtişaş baş verməzdən əvvəl şəhərdə fəa-liyyət göstərən poçt bölmələrindən Ermənistanla çoxsaylı telefon danı-şıqları aparılıb, pul köçürmələri edi-lib. İstintaq zamanı müəyyən edilib ki, 1988-ci il fevralın 27-29-da Sum-qayıt şəhərində baş vermiş məlum hadisələrin fəal iştirakçılarından biri məhz Eduard Qriqoryan olub. Qri-qoryan öz ətrafında adamları cəm-ləşdirib onlara rəhbərlik edərək, "er-mənilərə ölüm", "ardımca" və sair çağırışlarla özündə olan və əvvəl-cədən hazırlanmış siyahıya əsasən er-məni millətindən olan şəhər sakin-lərinin evlərinə hücumlar həyata keçi-rib. İstintaq zamanı hücumu, zoraki-liyə və işgəncələrə məruz qalmış er-məni millətindən olan zərərçəkmiş-lər (Lyudmila və Karina Mejlumyan bacıları, Manvel Petrosyan və digər-ləri) göstəriblər ki, onların evlərinə hücum edənlərə rəhbərlik və göstə-riş verən məhz Eduard Qriqoryan olub, orada olan insanlar onun gös-təriş və əmrinə əsasən hərəkət ediblər.

İstintaq zamanı maraqlı bir fakt da üzə çıxıb. Belə ki, erməni millə-tindən olan Sumqayıt şəhər sakin-lərinin öldürülməsinə görə məhkum olunmuş Eduard Qriqoryan 1989-cu il dekabrın 22-də hökm oxunduqdan sonra - SSRİ mövcud olduğu zaman - 1991-ci il avqustun 26-da Ermənistan Respublikası, Yerevan şəhər 1 sayılı istintaq təcridxanasına köçürülüb. Sumqayıt şəhərində zərərçəkən ermənilərin əksəriyyəti o zaman Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində fəaliyyət göstərən "Krunk" cəmiyyə-tinə könüllü maddi vəsait köçürməkdən imtina edənlər olub. Belə ki, ci-nayətkar dəstə bir binaya, bloka da-xil olaraq birinci mərtəbələrə yerləş-ən erməni millətindən olan sakin-lərin evlərinə daxil olmayaraq, yuxarı mərtəbələrə yaşayan ermənilərin mənzillərinə hücum ediblər. Sonra-dan məlum olub ki, hücumu məruz qalmayan evlərin sahibləri "Krunk" cəmiyyətinə vaxtli-vaxtında pul və-saitləri köçürənlərdir. Şahidlərin ifa-dələri ilə müəyyən edilib ki, "Krunk" cəmiyyətinə pul köçürən ermənilərin evləri hücumu məruz qalmayıb. Hət-ta müəyyən edilib ki, erməni millə-

tindən olan musiqiçilər toydan və di-gər tədbirlərdən əldə etdikləri pul və-saitinin bir hissəsini "Krunk" cəmiy-yətinə köçürüblər.

Cinayət işinin materialları bir da-ha göstərir ki, Sumqayıtın azərbay-canlı sakinlərinin fərdi humanizmi və şücaəti olmasaydı, hadisələr planlaşdırılmış təxribat planına uy-ğun olaraq daha geniş miqyas alar-dı. Milliyyətçə erməni olan şahidlərin ifadələrindən belli olub ki, onlarla er-məni hadisələr vaxtı azərbaycanlı ailələr tərəfindən öz evlərində yer-ləşdirilməklə xilas edilib. SSRİ döv-ründə foto-video çəkilişə xüsusi nə-zarət və senzura tətbiq olunmasına baxmayaraq, hadisələrin əvvəlcə-dən quraşdırılmış vasitələrlə foto-vi-deo çəkilişi aparılıb və dərhal SSRİ ərazisindən çıxarılaraq erməni lobbi təşkilatları vasitəsilə anti-Azərbay-can kampaniyasının tərkib hissəsi kimi yayılıb. Ermənistan və erməni lobbisi dairələri tərəfindən Sumqayıt hadisələri qəsdən Azərbaycana qar-şı təbliğat və dezinformasiya məq-sədilə istifadə edilsə də, Azərbay-can dövlətinin həyata keçirdiyi təd-birlər, aparılmış obyektiv və faktlara söykənən istintaq materialları ilə hə-min iğtişaşların məhz erməni millət-çilərinin və onların havadarlarının öz mekrlı niyyətlərinə nail olmaq məq-sədilə təşkil edilərək törədilməsi ki-fayət qədər və təkzibedilməz faktlar-la sübuta yetirilib.

Zümrüd BAYRAMOVA

Artur Vanesyan: "Ermənistanda konkret bir həll variantı yoxdur"

hələ konkret bir həll yolu yoxdur. Muxalifətçilər bu gün respublikanın başçısı ilə görüşüblər və baş nazir Nikol Paşinyanın Qasparyanın istefası ilə bağlı əmrinin təsdiqlənməməsinə tələb ediblər.

Ermənistan Prezidenti Armen Sarkisyan müxalifətə Baş Qərargah rəisi Onik Qasparyanın vəzifəsindən azad edilmə-si ilə bağlı məsləhətləşmələrə davam edəcəyini söyləyib. SİA RIA Novosti-yə istinadən xəbər verir ki, bunu Milli Təhlükəsizlik Xidmətinin keçmiş rəhbəri Artur Vanesyan söyləyib. O, qeyd edib ki, "Krunk" cəmiyyətinə pul köçürən ermənilərin evləri hücumu məruz qalmayıb. Hət-ta müəyyən edilib ki, erməni millə-

Əli Kərimli siyasi tullantıya çevrilib

AXCP və “Milli Şura” “yan”ların göstərişlərini yerinə yetirən şarlatanlar olublar

Keçmişini unutmamaq, əlbəttə ki, hər bir xalqın gələcəyinin təhlükə altına düşməsi deməkdir. Xalqın sərvətini talamış şəxslərin 28 il sonra yenidən həmin xalqın qarşısına çıxaraq, yalan danışması və absurd iddialar irəli sürməsi təəccüb dağurmaqla yanaşı siyasi riyakarlıqdan başqa bir şey deyil. Dağıdıcı müxalifət vaxt ötdükcə, xalqın onlardan üz döndərdiyini dərk etmədiyini hələ də başa düşə bilmir və siyasi meydanı da tərk etmək istəmir. Yəni anlaşılan odur ki, radikal müxalifət sivil siyasi mübarizə metodlarından istifadə etmək imkanlarını tükədir və çıxış yolu kimi xəyanəti seçib.

Dərdləri bellidir - Prezident İlham Əliyevin uğurlu siyasəti. 44 günlük Qarabağ Müharibəsində Azərbaycan cəmiyyəti bütün dünyaya birlik nümunəsi göstərdi. 30 illik işğala, ədalətsizliyə, fəzişmə zərbə vuruldu. Tarixi Azərbaycan torpaqlarında ikinci erməni dövlətinin yaradılmasına imkan verilmədi. Eyni zamanda bütün dünya üçün örnek ola biləcək bir addım atıldı. Cənubi Qafqaz regionunda separatizmə zərbə vuruldu. Dünyanın başqa yerlərində baş qaldıracaq mümkün separatizm cücərtilərinə də layiq olduğu cavab verildi.

Ancaq Qənimət Zahidin etiraf etdiyi “bizim işimiz hökuməti şərleməkdir” arzuları xaosu yuvarlandı, Əli Kərimli kimi öz mənfəəti üçün hər cür təbiişsizliyi etməyə hazır

olan zaman-zaman əl atdığı milli-mənəvi dəyərlərimizə zidd addımlarını bu gün də müxtəlif formalarla davam etdirsə də artıq, zibillikləri eşləməkdən başqa bir şeyə nail ola bilmədi.

Əli Kərimlinin milliyyəti bilinməyən ləkəli vicdanına...

Ə.Kərimli kimilər bilməlidirlər ki, tarixi dəyişmək, saxtalaşdırmaq, unutmamaq olmadığı kimi, zamanı da geri qaytarmaq, silmək olmaz. “Vaxt həyatın vicdanıdır, itirilmiş vaxt adamı itirilmiş vicdandan da artıq həyəcanlandırmalıdır” kəlamı ilə dəyərləndirən Azərbaycan yazıçısı Yusif Vəzir Cəmənzəminlinin bu sözləri şər, böhtan yığıncığının baş keşişi olan AXCP sədri

Əli Kərimlinin ləkəli vicdanına və boyuna biçilib. Yeri gəlmişkən, keşiş sözünü də təsadüfən işlətmədik. Çünki Əli Kərimli də erməni keşişləri kimi dağıdıcı ruha malik, pis niyyətli, insanlıqdan kənar əməllər sahibidir. Heç özünə də belli olmayan “siyasi fəaliyyəti” illərində daim ermənipərəst dairələrlə əməkdaşlıq, erməni əsilli Leyla və Arif Yunus, Cəmil Həsəni, Gültəkin Hacıbəyli və bu kimilərə maddəliq edən Əli Kərimlinin ətrafına toplaşanlar terroru, separatçılığı, faşizmi, dini radikalizmi dəstəkləyənlər, qanıqən, quldur “yan”ların göstərişlərini yerinə yetirən şarlatanlar olublar. Necə dəyərlər, taylı tayını tapıb. Torpaqlarımızın işğaldan azad

edildiyi vaxtdan aylar keçsə də, hələ də erməni ağızı ilə danışan, düşmən üzərində qələbəmizə sevinməyən, “güclənən Ermənistan ordusu”, “gözlənilən üçüncü müharibə”, “erməni diasporunun fəaliyyəti” kimi təxribatları ilə qələbəmizə kölgə salmaq ənənələrinə sadıq qalan Əli Kərimli Azərbaycana qarşı təxribatlarını davam etdirir, insanlarda mənfəi rəy formalaşdırmağa çalışır. Əli Kərimlinin xalqımıza qarşı bitməyən xəyanətinin haradan və nədən qaynaqlandığı bellidir.

Bu o AXCP-Müsavat cütliyi idi ki, Şuşanın, Laçının, Kəlbəcərin düşməne verən satqınlar, xəyanətkarlar, milliyyəti bilinməyən satqınlardı.

Dövlət başçımız bütün görüşlərində, müsahibələrində dönə-dönə bildirib ki, Azərbaycan xalqı bilsin və görsün ki, torpaqlarımızı satan AXCP-Müsavat cütliyünün dövründə Şuşanın, Laçının, Kəlbəcərin düşməne verilməsi böyük xəyanət idi. Ancaq bu gün AXCP-Müsavat cütliyünün xəyanəti nəticəsində Şuşamız, Laçınımız, Ağdamımız, Kəlbəcərimiz ermənilərin xarabazara çevirdikləri, dağıdıb, yandırdıqları ərazilərimiz bu gün əsl quruculuq, abadlıq meydanıdır. Artıq xalq torpaqlarımızı satanları tanıyır və satqınlara nifrət edir. Ərazilərimizi işğaldan azad edənləri dəstəkləyir, dövlət başçımızın müraciətlərindən irəli gələn göstərişlərin yerinə yetirilməsində elliklə iştirak edir. Əli Kərimlinin əsas məqsədi satqınlıq və xəyanət hesabına aldığı qrantların davamlı olmasını təmin etməkdən ibarətdir. Çünki Əli Kərimli kimi satqın və xəyanətkarların milliyyəti olmur və bunlar unudurlar ki, bu cür zərərli tendensiyalara Azərbaycan cəmiyyəti çoxdan yox deyib. Çünki xalqın dəstək vermədiyi bir hərəkət gerçəkliyə çevrilə bilməz.

Azərbaycan dövlətini öz inkişaf və yüksəliş yolundan döndərmək mümkün deyil. Prezident İlham Əliyevin uğurlu siyasəti ölkəmizi istəməyən bütün dairələrin planlarını bundan sonra da darmadağın edəcək.

Rəfiqə HÜSEYNOVA

Vanetsyan gəlib hər şeyi yoluna qoyacaq...

nin fikirlərində məntiq görəəm. Necə olur ki, Vazgen kimi baş nazirlikdə “saç ağırtmış” birisi baş nazir olacağı təqdirdə, həyata keçirəcəyi islahatların “uğurlu” olmasına zəmanət vermədiyi halda, vaxtilə İrəvan küçələrində Nikolla bir adımlayan Artur Vanetsyan gəlib Ermənistanı qısa vaxtda “abıra mindirəcək”?

Amma belə görünür ki, Artur Vanetsyan baş nazir olmaq üçün həтта Vazgendən də iddialıdır. O, həтта dünənki “dostu” Nikol Paşinyana sorğu da göndərüb: könüllü istefa ver, əks halda sənə qarşı ictimai təzyiqləri artıracağım. Vanetsyana görə, Nikolla digər mövzulardakı müzakirələr mənasızdır.

Ağasəf Babayev

Demə, erməni müxalifətcilər Paşinyanı hakimiyyətdən salmaq üçün “A” və “B”-dən ibarət “diversiya” planlarından istifadə edirmişlər. Bu gün sabiq baş nazir Vazgen Manukyan hələlik “A” planı üzərində işlədiklərini və belə davam edərsə, “B” planına ehtiyac olmayacağını bəyan edib. SİA erməni mətbuatının xülasəsinə istinad edir.

Maraqlıdır ki, Manukyan artıq əminliklə, ölkədə Paşinyana dəstək verə biləcək heç bir qurumun qalmadığını bildirib. Onun fikrincə, yaxın günlərdə Ermənistanın Milli Təhlükəsizlik Xidməti və polis də Nikola qarşı qalxacaqlar. Manukyan belə olacağı təqdirdə, onların daha “B” planından yararlanmağa ehtiyacı olmayacağını bildirdi.

Bax burda deyirlər də, ey, gidi dünya! İşə bax ki, hakimiyyət təmənnalı Vazgen Manukyan burada “özünü xalq üçün” fəda etdiyi, yəni “bişim-bişimlə” tərəfdarları toplamağa çalışdığı

bir məqamda, başqa birisi, sabiq “nikolçu” Artur Vanetsyan da ermənilərin baş naziri olmaq “həvəsinə düşübmüş.”

Həтта utanıb- qızarmadan baş nazir olandan sonra, bəli məhz olandan sonra ölkənin bütün problemlərini bir həftə ərzində həll edəcəyini, bəyan edərək, ermənilərin başlarını bişirməyə çalışıb. Burda deyiblər də “...kimi aldadırsan...”

Vanetsyana, elə Vazgenin diliylə deyən gerek, ay... vaxtilə dostun Nikol səni Ermənistanın Milli Təhlükəsizlik Xidmətinə direktor təyin etmişdi, işləyə bildin? Direktorluğun heç il yarım da cəkmədi. Balaca bir təşkilatı idarə edə bilməyən birisi, indi gəlib Ermənistan baş nazirlik etmək istəyir?

Bu gün Ermənistanda Vanetsyanın Nikol “məktəbinin davamçısı” olduğunu kim bilmir? Vaxtilə Paşinyan da Vanetsyan kimi xalqa yalan vədlər vermişdi. Axırı nə oldu? Bunlar da Vazgenin gəldiyi qənaətdir.

Sizi bilmirəm, amma mən, erməni olanda nə olar, Vazge-

Araiki İrəvanda döydülər - SƏBƏB?

“Araik Arutunyanın Ermənistandakı anlaşılmaz fəallığı ilə əlaqədar onu özünün və “Artsax”ın problemləri ilə məşğul olmağa çağırıram”. Bunu “Çiçəklənən Ermənistan” fraksiyasının millət vəkili Naira Zohrabyan fevralın 26-da jurnalistlərlə görüşü zamanı bildirib. “Araik, Ermənistanın daxili siyasi problemləri ilə deyil, öz işlərinə məşğul ol! Nikolla “Artsax”ı təslim etməyə razılaşdığın haqda düşün. Sən də buna görə məsuliyyət daşıyırsan”, - deyə o, vurğulayıb.

Deputat əlavə edib ki, bunkerlərdə olan və Anna Akopyana məxfi məlumat əldə etmək hüququ olmadığını söyləməyənlər də məsuliyyətə cəlb olunacaqlar.

Xatırladaq ki, Baş Qərargahın baş nazir Nikol Paşinyanın və hazırkı iqtidarın təcili istefasını tələb etməsi səbəbilə Ermənistanda daxili siyasi vəziyyətin gərginləşməsindən dərhal sonra Araik Arutunyan İrəvana gələrək fəal şəkildə görüşlər keçirib.

Bu arada isə Onik Qasparyanla Qarabağ separatçıların terrorçu lideri Araik Arutunyan arasında baş tutan görüş də gərgin keçib. Bu haqda məlumat yayan “168 Jam” qəzetinin məlumatına görə, görüş zamanı Arutunyan Qasparyana təzyiq etməyə cəhd edib. Buna imkan verməyən Qasparyan Arutunyanı şillə vurub və görüş bununla da başa çatıb.

“Bakcell”dən onlayn iş və təhsil üçün internet paketi

Yeni internet paketi “Skype”, “Zoom”, “MS Teams” və “Go to Meeting” platformalarında istifadə oluna bilər.

Hazırkı dövrdə onlayn iş və təhsilin sosial əhəmiyyətini və abunəçilərin distant ünsiyyətə artan tələbatını nəzərə alaraq, Bakcell onlayn iş və təhsil üçün nəzərdə tutulmuş xüsusi internet paketini istifadəyə verib.

Yeni “Onlayn iş və təhsil” internet paketi sayəsində istifadəçilər iş görüşlərinə və onlayn dərslərə istənilən yerdən və istənilən mobil cihazdan asanlıqla qoşula biləcəklər. Ayda cəmi 10 manata Bakcell abunəçiləri 40 GB həcmində internet trafikini əldə edəcəklər.

Yeni internet paketi “Skype”, “Zoom”, “MS Teams” və “Go to Meeting” kimi onlayn platformalarda istifadə oluna bilər. Beləliklə, onlayn təhsil alan və evdən işləyən internet istifadəçiləri “Bakcell”in ən üstün müştəri təcrübəsi ilə yanaşı Azərbaycanın ən üstün mobil şəbəkəsindən yararlanacaqlar. “Online iş və təhsil” internet paketi barədə daha ətraflı məlumatla <https://www.bakcell.com/az/online-edu-work> səhifəsində tanış olmaq olar.

Qeyd edək ki, Covid-19 pandemiyası zamanı Bakcell şirkəti müəllimlər üçün xüsusi tarif təqdim etməklə ölkədə onlayn tədris prosesinin keyfiyyətinin artırılmasına öz töhfəsini verib. Belə ki, xüsusi təklif çərçivəsində minlərlə müəllim ayda cəmi 5 AZN ödəməklə pulsuz mobil nömrə, müəllimlər arasında pulsuz zəng imkanı, 1 GB internet və ölkədaxili zənglər üçün 100 dəqiqə əldə edir. Bakcell şirkəti məhsul və xidmətlərinin keyfiyyətini müntəzəm qaydada artırmaqla abunəçilərinə daha yaxşı müştəri təcrübəsi təqdim etməyə davam edəcək.

Son günlər gündəmdə olan mövzu Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın “1in.am” saytına müsahibəsində sabiq prezident Serj Sarkisyanın Azərbaycana qarşı “İskəndər” raketlərindən istifadə edilməməsi barədə ittihamlarına açıq-aydın şəkildə savadsızlığını nümayiş etdirən cavabı olub. Sensasion iddia irəli sürən Paşinyan Ermənistanın Azərbaycana qarşı “İskəndər” əməliyyat-taktiki raket sistemindən istifadə etdiyini, lakin raketlərin partlamadığını bildirib.

“Qoy sual verilsin ki, “İskəndər” raketini niyə partlamayıb? Və ya niyə 10% partlayıb?”, - deyə Paşinyan etiraf edib. Ermənistanın baş naziri bu açıqlaması ilə Rusiyadan alınan silah və hərbi texnikaların yararsız olmasına işarə edib. Bu yerdə ataların dediyi kimi: “çörəyi dizinin üstündə”.

**Vladimir Jirinovski:
“Rus əsgəri ermənilər üçün
niyə ölməlidir?”**

Belə bir məqamda RLDP-nın lideri Vladimir Jirinovskinin Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanla bağlı dediyi fikirləri xatırlatmaq istədim: “Rus əsgəri ermənilər üçün niyə ölməlidir?. Bir də ermənilər Paşinyana görə peşman olacaqlar, necə ki, olurlar. Paşinyan daha Ermənistanı çiçəkləndirə bilməz. Çünki Ermənistan ac-yalavac olmaqla, həm də ehtiyatları da yoxdur”. Sözsüz ki, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan “İskəndər” raketləri ilə bağlı açıqlamasının Rusiya ilə münasibətlərdə başına bəla açacağını anlayaraq bir gün sonra yeni açıqlama ilə əvvəlki sözlərinə düzəliş etməyə çalışıb. Paşinyan hökumətin iclasında deyib ki, Ermənistan silahlı qüvvələrinin islahatlarını sürətləndirmək məqsədilə “yol xəritəsi” hazırlanacaq və bu istiqamətdə Ermənistanın təhlükəsizlik sahəsində bir nömrəli tərəfdaşı - Rusiya Federasiyası ilə sıx əməkdaşlıq ediləcək. Paşinyanın sözlərinə görə iki ölkə arasında təhlükəsizlik və hərbi-texniki sahədəki əməkdaşlıq daha effektiv olacaq.

Ancaq Paşinyan anlamır ki, daldan atılan daş topuğu deyər. Və Nikol Paşinyanın bu “düzəlişi” çətin ki, Kremlin acısını soyutsun.

Doğrudur, müharibədən sonra Kreml Paşinyanın hakimiyyətdə qalmasını istəyirdi. Çünki Paşinyan Moskvanın vasitəçiliyi ilə 10 noyabr və 11 yanvar bəyanatlarına imza atıb, onları yerinə yetirməlidir. Eyni zamanda, Moskva görün

hələ ki, Ermənistanda Paşinyana real alternativ yoxdur. Ancaq Paşinyan “İskəndər” raketlərinin keyfiyyətsiz olmasıyla bağlı açıqlamasıyla Rusiyanın hərbi-sənaye kompleksinə elə zərbə vurdu ki, Kreml sahibi bunu unutmayacaq və fürsət düşən kimi Paşinyanı hansısa yolla cəzalandırmağa çalışacaq.

**Paşinyanın açıqlaması
erməni mətbuatında gülüş
doğurub**

Ən maraqlı məqam isə, Paşinyanın bu açıqlaması erməni mətbuatında gülüş doğurub. Ermənistanın məxsus sayt qeyd edir ki, çərşənbə günü “Yerevan. Today” resursu “aşinyanın İskəndər raketləri ilə bağlı açıqlaması Ermənistan Silahlı Qüvvələri Baş Qərargah rəisinin müavində gülüş doğurdu” başlıqlı məqalə dərc edib. Həmçinin bildirilir ki, bir gün əvvəl “1in.am” xəbər saytına verdiyi müsahibədə Paşinyan Ermənistanın keçmiş prezidenti Serj Sarkisyanın 2020-ci ilin payızında Artsaxdakı müharibə zamanı İskəndər raketlərini niyə düşməne qarşı istifadə edilməməsi ilə bağlı açıqlamasına cavab verib. Paşinyan müharibə zamanı İskəndərin “partlamadığını” və ya yalnız 10% partladığını söyləyib.

Diqqətə çatdırmaq ki, Rusiya Dövlət Dumasının Müdafiə Komitəsinin sədr müavini Viktor Zavarzin, Paşinyanın bu şəkildə Dağlıq Qarabağ münaqişəsindəki məğlubiyyətdə özünün günahsız olduğunu vurğulamaq qərarına gəldiyini söyləyib. Onun sözlərinə görə, Paşinyanın dedikləri, sadəcə, mütləq yalandır və bunun üçün heç bir şübhəyə belə ehtiyac qalmır. Bu açıqlama rus hərbi mütəxəssisləri və deputatları arasında böyük rezonans doğurub. Həmçinin, xüsusilə məqalədə Paşinyanın İskəndərlə bağlı dedikləri barədə sualdan sonra Xaçatryanın əvvəlcə uzun müddət güldüyü, sonra mü-

Paşinyanın növbəti qanmazlığı...

Bu dəfə Ermənistanın baş naziri Rusiyanı “İskəndər”lə “vurmaqla”...

vafiq qeydlər etdiyi yazılır: “Əlbəttə ki, mümkün deyil. Necə ola bilər? İskəndər? Bir atış? 10%? .. Bağışlayın, amma bu, ciddi deyil. (Xaçatryan gülməyə davam edir). Belə şeylər deyə bilməzsən, belə nəticələr haqda rəy verə bilməzsən. Ümumiyyətlə, telefonda bu cür silahlarla bağlı belə suallar vermək və bu cür səthi qiymətləndirmələrə əsaslanaraq nəticə çıxarmaq olmaz, bu ciddi deyil. Kimin nə dediyini bilmirəm, amma bu, mümkün deyil”, - deyə Xaçatryan bildirib və istehzal gülüşünü gizlətməyib.

Qeyd edək ki, Paşinyanın İskəndərlə bağlı qalmaqallı açıqlamasına münasibət bildiren Ermənistan Silahlı Qüvvələri Baş Qərargah rəisinin müavini vəzifəsindən azad edilib.

Göründüyü kimi, Ermənistan Silahlı Qüvvələri Baş Qərargah rəhbərinin birinci müavini vəzifəsinə yenidən təyin edilmiş Xaçatryan cəmi bir neçə aydan sonra işindən qovulub, səbəb də bəllidir və bu, Paşinyanın “İskəndər” raketləri barədə fikirlərinə, ifadələrinə istehza ilə gülməsidir. Heç şübhəsiz ki, Nikol Paşinyan nə qədər özünü demokrat, söz azadlığına yer verən biri kimi təqdim etməsinə baxmayaraq, əleyhinə olan, barəsində əks fikir bildiren kimsəyə qarşı amansızdır və onu dərhal cəzalandırır, ən azından öz mövqeyindən uzaqlaşdırır.

Paşinyanın Rusiyaya, rus hərbi texnikasına qarşı yönəlmiş fikirlərinin arxasında nə dayanır?

Politoloq Tofiq Abbasovun sözlərinə görə, Ermənistanda belə hərbi məsələləri, xüsusən də silah-sursatla bağlı müəmmalı iddiaları tez-tez siyasiləşdirirlər ki, həm məğlubiyyətlərinə bəraət qazandırsınlar, həm də Azərbaycanın layiqli zəfərini bir növ gözəldən salsınlar: “Faktiki olaraq biz indi görürük ki, Ermənistanın siyasi dairələri öz müttəfiqlərinə arxa çevirirlər, onu gözəldən salmağa çalışırlar. İstər Paşinyan, istərsə də ona müxalif olan və anti-Rusiya meyillərindən çıxış edən digər siyasi qüvvələr çalışırlar ki, ölkədə Qərb vektorunu gücləndirsinlər. Ona görə də, məğlub ölkədə hazırda Moskvanın adının bədnam etmək üçün Rusiya ilə bağlı istənilən imkanı işə salırlar. Yeni siyasi elita xalqa, beynəlxalq aləmə yalnız bir məsələni çatdırmağa çalışır- Rusiya öz tərəfdaşlıq öhdəliklərini ağır məqamda yerinə yetirə bilmədi və ya istəmədi. Açıq desəm, Ermənistandan gələn bu cür sədalara, rəylərə ciddi yanaşmıram. Çünki ümumilikdə erməni siyasi elitası hər zaman oyunbazlıqla məşğul olub, indi də

başdan ayağa aktıorluqla məşğuldurlar. Heç ona da inanmıram ki, erməni ordusunda normal düşüncəli beyin, peşəkar bir mütəxəssis qalsın və hərbi dairələrdən də raketlə bağlı belə “diqqətləliq” ciddi bəyanat gəlsin. Yəni də vurğulamaq istəyirəm ki, bütün bunları ona görə xatırladıb izah etdim ki, Ermənistandan gələn “partlayan raket” sədalarına inanmıram. Nikolun dediyi kimi, guya rusların verdiyi raketlərin keyfiyyətinin aşağı olması, standartlara uyğun gəlməməsi, uçuş zolağının göstərilən kimi reallaşmaması və digər məsələlər bəhanələrdir. Bütün bunlar ermənilərin texniki, elmi imkanları çərçivəsində olan məsələlər deyil ki, raketlərlə bağlı dəqiq nə isə resenziya da verələr. 44 gün ərzində onların hərbiçilərinin imkan və bacarıqlarından göründü ki, ermənilərin hansısa raket ekspertizası ciddi ola bilməz”.

Karen Vrtanesyan: “Ermənistan baş nazirinin davranışları və ritorikası hakimiyyətini qorumağa hesablanıb”

Erməni hərbi ekspert Karen Vrtanesyan baş nazir Nikol Paşinyanın “Ermənistanın təhlükəsizlik sahəsində bir nömrəli tərəfdaşı” adlandırdığı Rusiya ilə

əməkdaşlığı gücləndirmək niyyəti barədə açıqlamasına münasibət bildirərkən belə deyib ki, Rusiya “İskəndər”ləri ilə bağlı qalmaqallı sözləri fonunda Paşinyanın yeni açıqlaması bir az qərribə görünür və bununla ziddiyyət təşkil edir: “Nikol Paşinyanın bir neçə gün verdiyi ziddiyyətli açıqlamaları təəccüb yaradı. Ordunun gücləndirilməsi üçün bir növ sistemli, uzunmüddətli işlərdən bəhs etdiyi bu söhbətlər boş söhbətdir”.

Hərbi ekspert hesab edir ki, Paşinyan hazırda yalnız bir şeylə maraqlanır - hakimiyyətinin qorunması: “Bu məntiq çərçivəsində Rusiya ilə yaxşı əlaqələr qurmaq lazımdırsa, o zaman bu barədə danışacaq, Rusiyanın tənqid etmək lazımdırsa, Paşinyan bunu da edəcək. Ümumilikdə, ölkənin müdafiə qabiliyyətini gücləndirmək üçün ardıcıl iş görmürük. Bütün bunlar sadəcə hakimiyyət uğrunda mübarizədir”.

Beləliklə, “İskəndəri atdıq, partlamadı”- deyən Paşinyanı Kreml sahibi necə cəzalandıracaq, onu zaman göstərəcək. Ancaq belə bir söz də var: “Keçmiş yalana, bugünü dalana dirənən xalqın gələcəyi yoxdur”.

RƏFİQƏ HÜSEYNOVA

Ekspertlər erkən nikahların artmasını nə ilə əlaqələndirir və nə təklif edirlər?

Son illərdə bu haqda mediada olduqca çox yazılır, qəzet və xəbər saytlarında bu mövzuya geniş yer ayrılır, televiziya bu barədə çox proqram və sujet hazırlayır. Qanunlarımız erkən evliliyin əleyhinədir. Amma nə fayda, aramızda elə valideynlər var ki, övladını mümkün qədər tez “baş-göz” etməyə çalışır. Bu yazımızda erkən evliliyin səbəbləri və nəticələrinə, həmçinin bu prosesi necə tənzimləmək lazım olduğuna toxunacağıq.

Erkən nikah sindromu nədir?

Əvvəlcə qeyd edək ki, uşaq yaşda evləndirmə uşaq hüquqlarının pozulması ilə bərabər həm də cinsi istismar deməkdir. Bundan başqa, erkən yaşda evləndirilən uşaqların nəsil artırma və sağlamlığında böyük problemlər yaranır. Həkimlər xəbərdarlıq edir ki, yetkinlik həddinə çatmamış qızların evlənməsi onların və doğulacaq övladlarının sağlamlığı üçün ciddi problemlər yaradır.

Bu zaman əksər hallarda ya ana və uşaq ölümü baş verir, ya da dünyaya gələn uşaqlarda müxtəlif psixi və fiziki problemlər olur. Çünki qızların fizioloji cəhətdən formalaşması 18 yaşadək tamamlanır. Məlumat üçün bildirək ki, son bir neçə ildə 15-16 yaşlı qadınların dünyaya gətirdiyi uşaqlar arasında ölüm halları 50 faiz artıb.

Eləcə də, oğlanların 20 yaşdan əvvəl evləndirilməsi həm həkimlər, həm də psixoloqlar tərəfindən doğru hesab edilmir. Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı da eyni yaş göstəricilərini evlilik üçün optimal yaş olaraq təsbit edir. Evlilik üçün optimal yaş oğlanlarda 20-25 arası, qızlarda isə 18-23 arası qəbul olunur.

Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsinə görə, nikah yaşı 18 yaşıdır. İstisna hallar olduğu zaman nikaha daxil olmaq istəyən, lakin nikah yaşına çatmamış şəxslərin xahişilə nikah yaşının 1 ildən çox olmayaraq, azaldılmasına icazə verə bilər. Deməli, qanunlarımız 17 yaşlıların ailə qurmasına imkan verir. Qeyd edək ki, Ailə Məcəlləsində həm də 18 yaşına çatmayanlar uşaq sayılır.

Azərbaycanda erkən evlilik niyə artır?

Bir zamanlar ölkəmizin yalnız cənub bölgəsinin və Bakıtrafi kəndlərin problemi olan erkən nikahlar bu gün bütün Azərbaycanı

cənginə alıb. İndi Azərbaycanın bir çox bölgəsində 14-15 yaşda, hətta bəzən 13 yaşlı qızlarınərə verilməsi adət halını alıb.

dir.

Erkən nikahlar barədə bu yazıma başlayandan sonra onunla əlaqə saxladım, hal-əhval sordum. İçini çəkdi, “anam məni bədbəxt elədi” dedi. Sonra sakit səsle əlavə etdi: “Kəş o vaxt etiraz edəydim, evlənməyəydim, nə iki uşağımı itirməzdim, nə də “varlı bədbəxt” olmazdım”...

15 yaşlı hamilə qızın məcburi evliliyi

Xatirə (ad şərtidir) ilə sosial şəbəkədə tanış oldum, 28 yaşı var. Qızı 3-cü sinifdə oxuyur. Birinci söhbətimizdə marağıma səbəb olan rəsminə işarə edərək yanındakı qızı sordum, “bacınmı?” dedim. Söhbət pəncərəsinə öncə “))” işarəsi yazdı, bu virtual gülüş işarəsidir, sonra da “((- vir-

Erkən evlilik: səbəbləri və nəticələri

Daha çox qızların istismarı diqqət cəlb edir. Tez-tez mediada belə faktlarla bağlı xəbərlər yayılır. Bu kimi hallar əslində, çox olur, bizim bildiklərimiz sədəcə medianın xəbər tutduqlarıdır.

Bu hallar azalmaq əvəzinə getdikcə artır. Əgər 1960-cı ildə 18 yaşa qədər qızlar arasında nikaha girenlərin sayı təxminən 2 minə çatırdısa, son illərdə bu rəqəm 6000 nəfəri keçir.

Sovet dövründən sonra bizim ölkəmizdə də adi hala çevrilən erkən nikah bir çox valideynlər üçün ən əlverişli seçim hesab edilir. Dövlət və qeyri-hökumət təşkilatlarının apardıqları sorğularda iştirak edən valideynlərin 70%-dən çoxu bunu normal qarşılayır.

Məsələn, Sağlam Cəmiyyət Hərəkətinin (SCH) ötən ilin sonunda gənclər arasında keçirdiyi kiçik sorğunun nəticələri vəziyyəti ortaya qoyur. Sorğuda iştirak edən respondentlərin 75 faizi 16-17 yaşda evlənməni normal sayıb. Maraqlıdır ki, bu faizi təşkil edən 30 nəfərin 23-ü dindar olduğunu bildirib.

Valideyn: “Mənim çəkdiqlərimi balam çəkməsin”

Güllü Alməmmədova şəxsən tanıdığım biridir, uzaqdan qohumluğumuz da var. Həyat yoldaşı vəfat edib, 2 oğul, 1 qız anasıdır. Qızını 16 yaşı bitməmiş ərə verdi. Kürəkəni az qala özü ilə yaşiddir. Uşaqılıqdan Rusiyada yaşayan kürəkən valideynlərinin təkidi ilə vətəndə evlənməyə gəlib. Qızı göstəriblər, bəyənib, elçi düşüb.

16 yaşlı Asya nişanlısı ilə toydan bir gün qabaq tanış olub, anasının ona yazdığı taleyi qəbul edib. Artıq 3 ildən çoxdur ki, evlidirlər. Həyat yoldaşı biznesmendir. 2 il Rusiyada yaşadıqlar, sonra vətənə köçdülər. Bir hamiləliyi yarımcıq olub, ikinci uşaq ölü doğulub, indi 19 yaşı var, üçüncü dəfə hamilə-

tual qəm işarəsi yazdı. Ardınca da “yox, qızımdı” qeyd etdi.

Öz həyatından danışdı. Ziyalı bir ailədən olduğunu, hər iki valideyninin mühəndis olduğunu dedi. Məlum oldu ki, indiki həyat yoldaşı ilə məcbur olduğu üçün evlənilib. Tanış olanda 15 yaşı varmış, bir il görüşüblər, 16 yaşı olanda məlum olub ki, 2 aylıq hamilədir. Əlacsız qalıb oğlana qoşulub qaçıb, evlənilib. Amma qeyri-rəsmi evlilik olub, nikahsız. Qızları, ardınca da oğlu doğulub.

“Hər iki hamiləliyim çətin keçib, neçə cür xəstəlik yarandı. Uşaqlarıma yaxşı ana ola bilmirəm, psixoloji cəhətdən buna hazır deyiləm. Kəş o vaxt bunları düşünməydim”- deyən Xatirəyə söhbətimizi yazıma daxil edəcəyimi dedim.

Etiraz etmədi, amma adını yazmamağı xahiş etdi və söhbətimizi tamamladı: “Hamı elə bildi ki, uşaq 7 aylıq doğulub, daha bilmədilər ki, evləndə 2 aylıq hamiləydim. İndiyə qədər də həyat yoldaşımla məndən başqa heç kim bilmir”.

Sosioloq: “Maddi problemlərin payı daha çoxdur...”

Sağlam Cəmiyyət Hərəkətinin eksperti, sosioloq Nübar İsmayılovanın fikrincə, qızlar üçün nikah yaşının yuxarı qoyulması problemin həlli deyil, bununla erkən nikahın qarşısını almaq mümkün deyil: “Əvvəlcə, azyaşlıların təhsildən yayındırılmasına və erkən nikahların yaranmasına səbəb olan problemlər araşdırılmalıdır. Bu problemlər ilk növbədə sosial problemlərlə əlaqədardır. Ailələrdə işsizlik aradan qaldırılsa, ailə büdcəsinin gəlirləri artsa, erkən nikah problemi olmayacaq. Yaş həddini yuxarı qoymaqla bir şeyə nail olmaq olmaz, yenə qeyri-rəsmi nikahların sayı artacaq. Qanunlarımızı hansısa ölkənin qanunvericiliyinə uyğunlaşdırmaq əvəzinə, sosial

problemlərin həllinə çalışmalıyıq”.

Sosioloq deyir ki, statistika da bunu göstərir: “Bir müddət əvvəl Dövlət Statistika Komitəsinin keçirdiyi “Qızların erkən nikaha daxil olması və rəsmi nikahdan kənar doğum hallarının öyrənilməsinə dair” statistik müayinədə maraqlı nəticələr əldə olunmuşdu. 50 yaşadək 19711 qadının iştirak etdiyi sorğunun nəticələrinə görə, qadınların 37 faizi 18 yaşa çatmamış, 29 faizi 18-19 yaşlarında, 25 faizi 20-24 yaşlarında, 6 faizi 25-29 yaşlarında, 3 faizi isə 30 yaşdan yuxarı nikaha daxil olublar. Erkən yaşda ailə qurmuş qadınların 39 faizi şəhər, 61 faizi kənd sakinləridir.

18 yaşınadək ərə gedən qadınların 37 faizi öz istəyi ilə, 26 faizi valideynlərinin təzyiqi altında, 11 faizi ailənin maddi vəziyyətinin çətin olduğundan, 8 faizi ərənin maddi cəhətdən imkanlı olmasına görə, 6 faizi qaçırıldığına, 2 faizi hamilə olduğuna görə, qalan 10 faizi isə digər səbəblərdən erkən nikaha daxil olublar. Göründüyü kimi, yarıya yaxını ailələrin təzyiqi və sosial problem səbəbindən erkən evliliyə qol qoyublar”.

Psixoloq: “Əsas səbəblər savadsızlıq və imkansızlıqdır”

Psixoloq Arzu Bayramova deyir ki, bu kimi problemlər həmişə olub, bundan sonra da olacaq: “Bizim cəmiyyətin ən mənfi cəhəti odur ki, gördüklərimizdən nəticə çıxarmağı bacarmırıq. Biz bu faktları görə-görə yenə eyni şeyləri etməyə davam edirik. Araşdırmalar və adi müşahidələr zamanı məlum olur ki, oğlanlardan daha çox qızlar erkən nigaha həvəs göstərirlər. Buna birinci səbəb kimi yeni həyata başlamaq istəyi göstərilir. Digər bir səbəb isə maddi sıxıntılardır. Ata evində maddi problemlər yaşayan yeniyetmə qızlar qarşısına çıxan ilk imkanlı şəxsə “hə” deyir. Bu zaman yaş, mənəvi və fiziki

göstəricilər o qədər də önəm daşmır.

Digər bir səbəb də qızların nikahdankənar hamilə qalması problemidir. Valideynlərindən gizlin sevdidi və ya xoşlandığı kişi ilə görüşən yeniyetmə qız hamilə qalır və çarəni evdən qaçmaqda görür. Bu hallar şəhərlərdə daha çox baş verir”.

Psixoloq hesab edir ki, bu məsələnin təcə maarifləndirmə yolu ilə həlli mümkün deyil: “Çünki problemin kökündə daha savadsızlıq və imkansızlıq dayanır. Buna görə də, cəmiyyətdə sosial problemlərin həllinə və savadlanma dərəcəsinin yüksək olmasına çalışmaq lazımdır.

Milli genefondumuz zədələnir

Ekspertlər hesab edirlər ki, erkən evliliklərin reallaşmasında valideyn savadsızlığı da rol oynayır. Statistika görə, regionlarda erkən yaşda ərə gedən qadınların atalarının 22 faizi, analarının 13 faizi ali və orta ixtisas təhsilə, üçdə ikisi ilk peşə-ixtisas və tam orta təhsilə, müvafiq olaraq 12 və 19 faizi ümumi orta təhsilə malikdir.

Nəticədə, yeniyetmə qızların ərə verilməsi halları getdikcə artır. Belə qızlar bizim ölkəmizdə bir deyil, iki deyil, minlərlərdir. Savadsız valideynin oduna düşən, həyatı məhv olan asyalar da var, savadlı valideynin öyüdlərinə, nəsihətlərinə qulaq asmayıb həyatını puç edən xatirələr də.

Məlumat üçün bildirək ki, övladlarını erkən nikah bağlamağa məcbur edən valideynlər həm inzi-bati, həm də cinayət məsuliyyəti daşıya bilər, problem getdikcə ağırlaşdıqından Cinayət Məcəlləsində bu barədə dəyişikliyin olacağı da istisna deyil. Çünki bu, əslində, milli əhəmiyyətli strateji məsələdir, erkən evlilik son nəticədə milli genefondun zədələnməsinə səbəb olur.

Lalə Mehralı

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

27 fevral

UEFA Çempionlar Liqasının finalı Nyu-Yorkda keçiriləcək?

UEFA Çempionlar Liqasının (ÇL) final oyununu ABŞ-da keçirilə bilər. UEFA-nın prezidenti Aleksander Çeferin Avropa sərhədlərini aşmağı planlaşdırır.

Sloveniyalı futbol funksionerinin rəhbərlik etdiyi qurum 2024-cü ildən etibarən Çempionlar Liqasında inqilaba hazırlaşır. Maksimum sayda klubun iştirakının planlaşdırıldığı yeni formata əsasən, hədəflərdən biri də başqa qitədə final görüşü təşkil etməkdir. Bu səbəbdən Nyu-York 2025-ci ildəki finala ev sahibliyi etmək üçün mümkün namizəd sayılır. Çempionlar Liqasının

finalı bu il İstanbulda, gələn il Sankt-Peterburqda, 2023-cü ildə Münhendə, 2024-cü ildə isə Londonda baş tutacaq.

Son səhifə

Avroliqada bütün 1/8 finalçılar müəyyənləşdi

Futbol üzrə UEFA Avropa Liqasında 1/16 final mərhələsinə yekun vurulub. Keçirilən 15 matçdan sonra bütün 1/8 finalçılar müəyyənləşib. Nəticələrə əsasən, "Ayaks", "Vilyarreal", "Qranada", "Şaxtyor" (Donetsk), "Molde", "Reynçers", "Arsenal", "Mançester Yunayted", "Milan", "Roma", "Yanq Boyz", "Dinamo" (Zaqreb), "Olimpiakos", "Slaviya" və "Dinamo" (Kiyev) klubları növbəti mərhələyə yüksəlilər. Qeyd edək ki, "Tottenhem" dünən "Volfsberq"ə 4:0 hesabı ilə qalib gələrək ilk 1/8 finalçı olub.

Ağac kəsən şəxs cəzalandı

Qəbələ Regional Meşə Təsərrüfatı Mərkəzinin əməkdaşlarının keçirdikləri nəzarət tədbirləri zamanı mərkəzin Xaçmaz meşəbəyliyində 3 palıd ağacının kəsildiyi məlum olub.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, araşdırma zamanı ağacların Oğuz şəhər sakini Cavanşir Abışov tərəfindən kəsildiyi və təbiətə 2165 manat məbləğində ziyan dəydiyi müəyyən edilib. Faktla bağlı akt tərtib olunub. Dəymiş ziyanın məbləği cinayət tərkibi yaratdığından toplanmış sənədlər məsələyə hüquqi qiymət verilməsi üçün Oğuz Rayon Prokurorluğuna göndərilib.

Soyuq günlərin isti içkiləri

Soyuq havalı günlərdə isti içkilər qəbul etmək çox faydalıdır. Yeməkdən bir müddət sonra qəbul edilən isti içki, o cümlədən çay infarkt, beyin-damar xəstəlikləri riskini azaldır. Xüsusən yaşıl çayda olan antioksidantlar yaddaşsızlığa səbəb olan fermentin aktivləşməsinin qarşısını alır. Lakin qeyd etmək lazımdır ki, yaşıl çayın tərkibində kofein mövcud olduğundan həkimlər gün ərzində iki fincandan artıq içməyi məsləhət görmürlər.

Həkim-diyetoloq Ləman Süleymanova AZƏRTAC-a deyib: "Rasionumuzda xüsusi yer tutan qəhvə antioksidantlarla zəngin olduğu üçün xərçəng riskini azaldır. Araşdırmalar göstərir ki, qəhvə həm də şəkər xəstəliyinin yaranmasının qarşısını alır. Ona görə də gün ərzində iki-üç fincan qəhvə içmək məsləhətdir. Lakin unutmamaq olmasın ki, qəhvənin çox qəbul edilməsi yuxu probleminin yaranmasına səbəb olur. Həmçinin qəhvənin tərkibindəki kofeinstol maddəsi qanda xolesterini yüksəldir".

Mütəxəssislər bildirirlər ki, qara çay mövsümü soyuq dəymələr zamanı çox faydalıdır. Tərkibi B2, C və E vitaminləri ilə zəngin olan çay qan dövranını yaxşılaşdırır. Bu etirli içki ürək-damar xəstəliklərinə profilaktik təsir göstərir.

Həddindən çox çay içmək yuxusuzluğa, ürək döyüntülərinin artmasına və təzyiqin yüksəlməsinə səbəb ola bilər.

Həkim-diyetoloq bildirib: "Bol vitamin və minerallarla zəngin olan süd isə həm də zəngin kalsium mənbəyi hesab olunur. Süd yaddaşı gücləndirməklə qanda xolesterinin səviyyəsini azaldır, dişlərin erkən çürüməsinin qarşısını alır. Həmçinin bu içki dərinin cavan saxlayır. Araşdırmalar göstərir ki, süd həm də mədə-bağırsaq xəstəliklərinin dərmanıdır. Gün ərzində bir neçə dəfə süd qəbul etmək olar. Sinir toxumalarının inkişafında süd qəbul edilməsinin xüsusi rolu var". Beləliklə, isti içkilər soyuq aylarda həm canı isidir, həm də sağlamlığa çox müsbət təsir göstərir.

Avtomobildən 25 min manat oğurlayan şəxs tutulub

Xaçmaz rayonunda avtomobildən 25 min manat məbləğində pul oğurlayan şəxs tutulub. Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, fevralın 21-də rayon ərazisində "Mitsubishi" markalı avtomobildən 25 min manat məbləğində pul və içərisində sənəd olan pulqabı oğurlamaqda şübhəli bilinən şəhər sakini, evvəllər məhkum olunmuş T.Məmmədov Xaçmaz Rayon Polis Şöbəsinin əməkdaşlarının keçirdikləri əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində saxlanılıb. Faktla bağlı rayon polis şöbəsi tərəfindən araşdırma aparılır.

Ançelotti "Everton"dan gedir?

"Everton"un baş məşqçisi Karlo Ançelotti klubdakı gələcəyi haqda danışib. BBC xəbər verir ki, 61 yaşlı mütəxəssis Premyer Liqa təmsilçisində uzun müddət çalışmaq istədiyini deyib: "Mümkün qədər "Everton"da qalmağı düşünürəm. Yeni stadionun açılacağı anı yaşamaq istəyirəm. Bu mənim üçün yaxşı bir nailiyyət olacaq. Məncə müqaviləm sona çatanaqədər klubla yaxşı işlər görəcəyiksə, yollarımızı ayırmaq ehtimalı yoxdur. Çox güman ki, mənimlə davam edəcəklər".

Qeyd edək ki, Ançelottinin "Everton"la hazırkı müqaviləsinin müddəti 2024-cü ilin yayına qədərdir.

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

**Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov**

**Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.**

Şəhadətnamə: № 022492

http://www.ses-news.az

http://www.sesqazeti.az

E-mail: ses@sia.az

Tel: 598-33-90 Faks: 493-11-62

**Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin
mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.**

Qəzet "Səs" in komputer mərkəzində yığılır, səhifələnir.

"Azərbaycan" nəşriyyatında çap olunur
Qəzetdə AzərTAC, SİA və AZADİFORM informasiya agentliklərinin məlumatlarından istifadə olunur.

**Qəzet
bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur**
Tiraj: 4600